КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА, 11 СЕНТЯБРЬ, 1969 шу.
109 (4746).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДУЬЙНА

ЗЯБЬ — ХЬУВКЪАМА ЛАРД

Юртанкарчу къахьегамхоша еттара сихаглIа йоца хьа я хIаназара ду. Дуьха балхаш да цар де дешаш а леш латташ а. керттерниг ду тIадоагIача шерарчу хьувкъама лаьтта кийчдар. Дуккхача колхозашкей совхозашкей, ма бола алат чуэцаш даттташехьа цул лаьттах ахийтача моттигашка, во латтан из гIулакх. ХIаьта а ерригa республика хьайнпача гурахьа а бIаьсти а дIаюргIолча культураш лаьтта кийчдара гIуллакх соахкарчул воглIа латт. Гурахь дув алат дIаде доладе кIезига делош мара лиса доаццашехьа, из дIаде кийчдаь лаьтта кIеанга да. Из бахьан волаш алат деттIа хьувкъаргдащ.

Къаьстта во латт бIаьсти юьча культураш лаьтта кийчдара гIулакх. хIаьта бIаьсти юв культураш хьувкъара из агротехнически мероприяти чIоагIа доархIаме хилар ховш ма дий. Августа сентября беттанашка аьла зябь геттара дика лоархIаш я, хIана аьлча цу хана кийчдаьча лаьттанца дуккхаглIа хул тIоадал а хьоанал я. кулухьа октябрь бетта кийчдаьча лаьтта йийнарел дикаглIа хул цу хана аьлча лаьтта йийна хIамаш. ХIаьта гурахь аьхача лаьтта йийна хIьа бIаьсти лаьтта аьха йийначул дикаглIа хулга опыто моппагIе а хьахъекха ма дий. Къаьстта доархIаме я зябь йоккъал уттгтача районашка.

Ишта белгалдаьхина да кIайийна хIамаш дика хьувкъара лаьтта бокъонца хьаьн а деш, кIоаргга ахар чIоагIа лоархIаме хилар. Из кхета а деш, дуккхача районий боахамаша чуйнина аьх зябь. хIаьта хIанзалехьа бIаьсти культураш дIае дика лаьтта кийчдаь а даьхний. Во латташ гIулакхаш, масала, 8 сентябрь тIаьхховчаш зябь ахара план 43 процент кхоачашьйча Наьтеречни района совхозашка. бIаьсти культураш дIамиргIолча лаьттах 34 процент аьха даьхнача Гудермесски Сунженски районий боахамашка, цхьайолча кхыча районашка. Цхьабакъда дуккхаглIа йолча районий боахамашка во латт зябь кийчъяра гIулакх. Цара лархIа мегаргъ зябь кийчъяра план 11 процент мара кхоачаш ца яь Грозненски район. дукха цул хьалха йоацача Наьсарен, Урус-Мартана, Шелковской районий боахамаш. Шоотта техника а хьы мел эшар а долланехьа цу районий колхозашен совхозашен геттара лохъьой лаьтта ахара темпаш сентябрь бутт хьакхилча гIоне.

МалагIа бахьан да зябь ахара темпаш ишта лоха хилара? Керттердар ца лаьтта оахаш боахкача механизаторий къахьегам лорттIа вIаштIехьа ца баккхари техникех боаггIача тайнара пайда ца оцаш. Дуккхача боахамашка низ боача гусенични тракторашa цхьан сменагIа мара болх бац. дукха еха латт. нормаш кхоачашъяц. КIезига яц кхаш бIехьа долаш моттигаш а. Амма уж кхоачамбоацараш сихха дIадаха йиш йолаш да. нагахь санна боахамий кулгалхойш «специалисташи, производствени управлений болхлой. партийни советски организацеш цу гIулакха ооахагIйоале. цар оперативни кулгалдой. Укказа доархIаме да эшшача техника дIанийсъе, пунга дакха ансарие йолаш болх байта хар.

Бокъонца шоай низ тIабахийта болх бе беза кIана беррагача механизаторашa. Дийнахь а бус а лаьтта оахаш хила еза тракторaш. Боахамий кулгалхойн специалисташи хила беза тIадоагIача шерa дIаювргIола хIамаш хьувкъанра шоаш бехктокхаме хилар кхетадеш. Къаьстта из кхетадеш хила беза зябь ахара гIуллакха тIехьажсача районий боахамашта кулгалхойш. хIана аьлча зябь ахара дикагIа йола из тулаш латт. хIаьта цаь темпаш геттара лоха я. Сентябрь бетта хьалхарча кIирах дерригa а 35 гектар мара лаьтта аьхалац зябь, масала, МалгIабика района боахамаша, 40 гектар аьхай Наьсарен района боахамаша. Диццендал-тем цу районий кулгалхоша бIаьсти лаьтта а оахаш дIаерах шоай боахамашка дIаюв культураш шерра-шера эсала хулга.

Сентябрь бекъалуш латт. Дукха ха йисанц ялатийна йийна хьажкIаш чуэцa а гурахь дув алат дIаде а боахамаш долалала. Уж балхаш дIадолалеча кхы а чоалIанегIа хурга дерригa кхачпкара балхаш комплексно дедга вIаштIехьдаккха. Из кхета деш хила беза гуйран балхаш чаккхдахара бехктокхаме мел барaш. Сентябра шоллагIча кIиран итогаш лаккаглIа хургйола гIулакх да вIаштIехьдаккха деза. Лаьтта оахаш боаккача наьха балхага хIара денна бIаьелоккхаш хила беза боахамий кулгалхой, партийни организацеш, специалисташ. шерра йоаржае еза механизаторашта юкъе социалистически яхь.

БIаьсти культураш дIаювргIола лаьтта кийчдара а дерригa юртбоахама балхаш чаккхдахара а тоале деза Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама Министерствое. могтиганкарча цул органаш, хIаьта иштта парто райкомашен горкомашен къахьегамхой депутатий райсоветий исполкомашa колхозашкен совхозашкен цу кулгал. Колхозийн совхозийн партийни организацеша, беррагча юрташкарча коммунисташа тоабе беза нахаца бу организаторски болх, дуккхаглIа теркам тIабахийта беза механизаторий культурно - бытови хьашташ кхоачашдара, лакха овсаьле йолаш къахьегара парна эша хьалаш вIаштIехьдахара. Шерра йоаржае еза хIара лаьтта оахача агрегато смении норма кхоачашъяра тIаевзаль йола социалистически яхь.

Партийни советски организацей. боахамий кулгалхой. производствени управленей специалистий дехкар да социалистически яхь бокъонца кулгалдар, хьалха латтарий опыт шерра дIайоаржийтар, тIехьабусараш сихбар, техникех дика пайда эцаш, темпаш лакха яраш, оахам дика дераш хоастабар. цара материальни шершеви яь. Беррига низ тIабахийта беза бIаьсти юв культураш дIаювргIола лаьтта ханнахьа кийчдара. Из хурга механизаторашa ленински вахте а этта баьцча ваь бIаь шу дузача денна кийчдаь совгIат.

СИХАГIА АХА ЛАЬТТА

ХIанз кепатохача даинена хьагойт зябь лаьтта ахара гIулакх республика районашка геттара во доданга.

Республика бIарчча хьойцача зябь ахара план 24 процента мара кхоачашьйнац.

Кхыча районашкарчуа дикагIа вIаштIехьбаьккхаб зябь ахара болх Наьтеречни районе. Цу районa боахамаша 43 процент кхоачашьяьй план. хIаьта Гудермесса боахамаша — 34 процент. Цхьабакъда республика кхыча районашка санна сентябрь бетта хьалхарча кIира кIезигагIа оах цу районашка зябь август чаккхбалац оахаш хиннатул.

— Еррига республике август бетта тIехьарча кIирах 37928 гектар зябь аьхар. хIаьта сентябрь бетта хьалхарча кIирах 3719 гектар мара аьхаш е незата аьчча иттаза кIезигагIа.

ВIаьла зябь ца оахаш сейцаб уйх дешнака Шаьла, Вехан Ножай-Юрта, Советски района колхозашкен совхозашкен. Цу тайпара мара цу лоархIамеча балха терко ца ем хула из гIулакх кхьат дисар кхераш болаш да.

Колхозийн совхозийн кулгалхой, юрта боахама производствени управлене специалисташ декхарийла ба цу бехктокхамеча балха йоаттIача тайпара терко е а из гIулакх тIехьа ца тетташ сиха тоаде а.

8 СЕНТЯБРЬ ХЬАТIАКХ ОАЧАШ РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕН СОВХОЗАШКЕН ЗЯБЬ АХАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(план процентанца)

Районаш	План	Аьхай	План кхоачашъяр	ТIехьарча кIира аьхай
Ачхой-Мартана	7127	1910	27	103
Веданa	1152	151	13	—
Грозненски	37393	4280	11	288
Гудермесски	11789	3984	34	400
МалгIабика	14798	3430	23	35
Наьтеречни	10119	4401	43	838
Наьсарен	12700	2048	16	40
Наурски	16448	4415	27	761
Ножай-Юрта	2872	—	—	—
Советски	1289	300	23	—
Сунженски	24874	8501	34	1000
Урус-Мартана	11895	2369	20	80
Шаьла	12996	4270	33	—
Шелковской	4655	598	13	144
Республике гIолла	170797	40746	24	3719

ГУРАХЬ ЯЛАТ ДIАДУВЛГА ДИКА ВIАШТIЕХЬДАККХА

КIезига ха мара йисанц гурахь дув алаташ дIаде долалала. Уж дIадера кийча яь йолаш латт Грозненски района дерригача боахамашка. Укх шерa алаташ дIадувр къаьстта бехктокхаме ха я,- хIана аьлча хьатIадоагIача шерa хьувкъама лаьх йолаш латт дерригача адамашa В. И. Ленин ваь 100 шу дизара юбилей белгалйоаккхача хана. Из бехктокхам хоучу а алаташ дика дIадера де дезар деш а ба беррига ахархой.

Района колхозашен совхозашен укх шерa 42300 гектара тIа дIаювргъа ерригa гурахь юв культураш; царех 30 эзар совгIача гектара тIа дIадувргда кIа. вешта аьлча сахка дийначул 5 эзар гектар дукхагIа.

Гурахь дув кIа — из керттера продовольствени культура я. Цу культура хьувкъам, масала а, кхыча продовольствени культурайчул дукха лакхагIа хул. цулухьа теркам а эттара хулакхагIа тIабохийт цуна. 30 эзар гектарах кIа дIаде ах мара хьасана хIанзе а кийчъдай 25 эзар гектар. лаьтта дикагIа хьаьнду, культураш тIаххиннача кхашка дIадув кIа. Масала, нагахь санна 1968 шерa горах тIаххиннача лаьттанка цул 7 эзар гектар йийна хиннайе. укх шерa горах хиина лаьттайн 10 эзар гектарагга кхоачаньаьь цул совгIа дуккхача шерашка тIаьхьа баьцаш хиннача лаьттанка ворга 2 эзар гектар гаьтта. хIаьта дерригa а лаьрхIача цхьан шерa а ших шерa а бобоеш культураш хиннача лаьттанка вуьргда гурахь дувча дерригача кIих 50 процент.

Климатически хьалашка диллача Iалаьмате ве хиннача дIадахача шерo къаьстта хьахьекхар. бобоеш культураш хиннача лаьттанка из дIадер мел пайдана дя. Цу лаьттанка дийнача гурахь дувча кIих хьакхъам массанахьа а шоза лакхагIа бар ца бола алаташ хиннача лаьттанка дийнача кIинчуа. хIаьта 1-ча Мая цIерагIча колхозе хIара гектара тIара 23—25 центнер а хьал. Ишта моттигаш яь кхыча боахамашка а. ДIадахача шерашка а санна. кIа дIадувча хана чIоагIа уйла тIа йохийтаргъа азотени фосфорни удобренеш товера. Гуйран кIа дIадувргдолча лаьтта хIара гектара тIа 90 килограмм а йолаш азотни удобренеш тессаш 3 шерa Iоаньча агротехлабораторе производствени опыто хьаьекхад уж удобренеш тайсача кхашa из тайсачар лучуа 6—7 центнер дукхагIа хьувкъам луш хилар.

ХIара шерa Iа доадаш хьача гурахь дIайийна мукх боаш моттигаш хиннай района боахамашка. Из ве из хиларга йиш йолаш да кулисагIа мутIараш юкъе 10—12 метр юкъ а еташ цхьан мутIарагIа ванн дIаерца.

Гурахь юуча культурай дерригa фу тазан кондиционни дIаеттале даьрхIа хиннача метте, дIаеттадаьр а цIендаьр а 9600 тонн да. цунах 8900 тонн фу 1-чен II-чен класса да, хIаьта керттерча. культура — гурахь дувча кIих фу дерригa а цхьоагIача класса да.

Гурахь дув алаташ доацача агротехнически ханашка дIадийна дерга районе. 20 дийнахь уж дIадийна дахара эша ерригa торонаш йолаш я. Алат дIадувш хургья СУЗ-48, СУК-24 яла 278 сейка. Цхьадолча боахамашка кхи дIадувча хана мутIарашта юкъе тессаргъа гранулированни суперфосфат. цхьабакъда, из башха-кика удобрени йолаш да дукхагIа воль боахамий «Сельхозтехника» хIаиз из боахамашта ца телаш сепай.

3 эзар гектар гаьтта, е 10 процент хилал дола кIа хий дехкача лаьттанка дIадуврда. лаьттанца тIоадал совцеш хий дохка доладьз ХIанзе а хий дилла яьнна хьалхара бIаьш гектараш. Цхьабакъда, из болх тIехьабусаш ба алатийнен силосан лаьрхIа дIайийна хиина хьажкIаш хIана а чуйнца алаиза хиларах. Лаьттах тIоацал чуйгийташ хий диллара болх къаьстта дика вIаштIехьбаьккха ленайу Ленина цIерагIча колхоза вов. Кокова бригаде. Цига хIанзе а 200 гектара тIа хий хилла дьыцал, хий дуллача хIара денна даьтта доацаш хул 40—45 вогхозта.

КIезиг-дукха ца хьоахайнча яргыш гурахь алат дIаде аьрхIача лаьттаех 85 процент хIанзе а аьхаш ах вара хьасапе обработка яьв яьнна «Горячеисточненский» совхоз. Цу боахаме бобеш культураш тIаххиннача кхашка дIадийналар соахка гурахь дувца кIих 75 процент, хIаьта 1970 шерa дерригa кIа горах тIаххиннача лаьттанка дIаде лаьрхIаш. Гурахьа дувча кIих фу цхьоалагIча класса да. ХIанз минерални удобренеш самолеташ тIара Iочу а кхувсаш, уж боала кIал йохийтаргйолаш оахаш латт лаьттан.

Ялаташ доацагIча ханашка дIадийна дахара де дезар деш дисендаш цхьан-боахамаш йистепарца вокх боахаме кхувллага вIаштIехьдаьккхад. Масала, укх шерa 5-гIа октябрь хьатIакхача-дехьа шоай сеялкаш алаташ дIацийна а даьнна. 15 октябре кхачалца алаташ дIадийна ца йолаш гаьнa яла тарлуча 1-ча Мая цIерагIча колхоза, № 1 йолча шурий совхоза новкъостал де йиш йолаш да «Грозненский», «Юбилейный», «Атагинский» совхозаш санна вона боахамаш.

Ялатаи дIадера кийча милатта ьй хьекаш шоайна проверкаш ю района дерригача боахамашка — колхозашта, совхозашта, отделенешта, бригадашта юкъе. Хьаргучаллаьрца дIадех дерригa кхоачамбоацараш.

Гурахь дув алаташ сихаглIен дикаглIен дIадийна дахар хухьа шерра социалистически яхь яржаш латт бригадашка, отделенешка, звеньяшка.

Бокъонца дог тийша хила могаргволаш да. района боахамаша гурахьа дув алаташ лакхача боараме, дикаглIа йолча агротехнически ханашка дIадийна довхаргдолларах.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски района юрта боахама производствени управлене керттера агроном.

Наьсарен района «Плиевский» совхозе хIанз силоса йийна хьажкIаш чуэцаш ба. ХIанзе ялх эзар тонн силос кийчьяй боахаме. ХьажкIаш хьоххаш бардI агрегат а уххаза. Царех дикагIа къахьегар Даурбеков Iадралььцана юр к. Трактористана Оздоев Хаматханана цхьана 100 гектара тIара сийна масса хьекхо ваьхнав из.

СУРТА ТIА: комбайнера Даурбеков Iадралььцана агрегат хьажкIаш хьокхаш я.

М. Плиева сурт.

ХО ШИ МИН ВИЦ ЦА ВАЛИЙТАРА

Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама, болхлой къаммий - кортамукъалени болама гIоовьина деятель новкъост Хо Ши Мин вин ца валийтара а советски наха лоах а къахьегамхой депутатий Московски Совета исполкомо г. Москвуча кедача майлаех цхьаннех Хо Ши Мина цIи тиллa лаьохIад;

СССР лакхерчен юкъерча специальни образование министерства гопаи бьаб кхыча мехний меттай Иркутски педагогически институтах Хо Ши Мина цIи тилла, аьнна;

СССР форла флота министерства Хо Ши Мина цIи тилла лаьохIал хьеш латтача лайнерех цхьаннех.

ХАНОЕРА ПЕРЕГОВОРАШ

7 сентябре Ханое беседа хилар СССР партийно - правительствени делегацеен Вьетнама къахьегамхой Парте а Вьетнама Демократически Республика. правительства а кулгалхоштен юкъе.

Советски оагIонгахьара беседа еча дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина. КПСС ЦК секретарa К. Ф. Катушева. КПСС ЦК члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa заместителa М. А. Яснова, КПСС Центральни ревизионни комиссе члена, ДРВ-ерча СССР посола М. С. Щербакова.

Вьетнамски оагIонгахьара — ПТВ ЦК Хьалхарча секретарa Ле Зуана, ПТВ ЦК Политбюро члена. Къаман собрание Массазарча комитета председателa Чьыонг Тиня, ПТВ ЦК Политбюро члена, ДРВ Премьер-Министра Фам Ван Донга, ПТВ ЦК Политбюро члена, ПТВ ЦК секретарa Ле Дык Тхое, ПТВ ЦК Политбюро члена, Премьер-Министра заместителa. Къаман оборона министрa Во Нгуен Зиопа, ПТВ ЦК Политбюро члена. Премьер-Министра заместителa Ле Тхань Нги, ПТВ ЦК секретарa Суан Тхюи, СССР-ерча ДРВ посола Нгуен Тхо Тяна.

ДоттагIалш хIа-юха дувцар кхетадарен хьаьнача хилар беседа.

* * *

7 сентябре Ханое вIашагIкхийтар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин керте латта СССР партийно - правительствени делегаци Корея Къахьегама парте ЦК Президиума член, КНДР Лакхехьарча халкъа собрание Президиума Председатель Цой Ен Ген керте йола КНДР партийни - правительствени делегаци.

ДоттагIал тIехь беседа йоаче хана, дIа-юха дагабаьлар шиена а оагIонна хьашт йолаш хоаьта дукхача дешаех лоашта хетачоа.

Вьетнам Хо Ши Минах къаст

ХАНОИ, 9 сентябрь. ТАСС корреспондента С. Афонина хьахобт: Тахан Iуйра Бадинь яхача хамайскe майдане новкъостах Хо Ши Минах къастинг тааьета церемони хилар.

Майда тIанкI аьнна хьайнзай наха.

Iаьожача деттанна гобаьча новкъоста Хо Ши Мина доккха портрета кIалхаьча тоххийка тIа йист хьарр доацан гIайгIане латт Вьетнама къахьегамхой Парте, ДРВ Къаман собране, ДРВ правительства. Вьетнамски халкъа эскара. Къулбеьлен Вьетнама делегаце кулгалхой дунен тайп-тайпарча мехкашкара Ханой таьзета хьахача делегацешта керте латтарашта цхьана.

Советски партийно - правительствени делегацена керте латтача КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгинен советски делегаце членашен вьетнамски новкъосташка йолаш бу ПТВ ЦК Председатель, ДРВ Президент Хо Ши Мин — Советски Союза доккха а теша а доттагIа валарах.

ДРВ столице гIишлош ега, предприятешка, учрежденешка, дешара заведенешка йола сецийтаб. Укх минутешка Ханое баха наь громкоговорителаштен репродукторашен юке хазвийIаш ба. Бадинь яхача майданга массане хаавелI.

Эскара оркестро локх ДРВ Пачхьалкхен гимн, Къулбеьлен Вьетнама Республика гимн.

Вьетнама къахьегамхой Парте Центральни Комитета цIерах новкъостах Хо Ши Минах къастам доша аьл ПТВ ЦК Хьалхарча секретарa. Цуа тIехьагIа во Iоаеш 1969 шерa 10 мае Президента Хо Ши Мина даь васкет.

Оркестро «Интернационал» локх. цунна тIехьа хьахоз Хо Ши Минах дола илли.

Ханое хьахоз 21-зза залпаш тохача йоккхийча топий татан. Бадинь яхача майданорча бедоргача наха. Вьетнама демократически Республика столице бахача беррагача наха йист ца хуаш таьзет аьлла, сий деш дагабох новкъост Хо Ши Мин.

«Байна турпалаш дагабохарах» йола таьзета йиш хоз. Новкъоста Хо Ши Мина дакъа чудола саркофаг чуйоаш Къаман собрание здани йолча Бадинь яхача майдан тIагIоаьа тIехйоал 24 реактивни истребитель. Новкъостах Хо Ши Минах къастам йола церемони чакхйоал.

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРОС БОЛГАРСКИ ДОТТАГIИЙ ДЕЛЕГАЦИ ТIАЭЦАР

9 сентябре новкъосташа Л. И. Брежнева, Г. И. Воронова, К. Т. Мазурова, Д. С. Полянске, М. А. Суслова, А. Н. Шелепина, П. Н. Демичева, Д. Ф. Устинова, И. В. Капитонова тIаийцар БКП ЦК Политбюро член, болгаро-советски доттагIален Деррихалкъа комитета председатель нов. Цола Драгойчева керте латта болгаро-советски Деррихалкъа комитета делегаци. Делегаци Советски Союзе еннай Болгаре социалистически революцен хиина 25 шу далара хетаьь еча мероприятешта юкъе дакъа лаца.

Советски кулгалхоша дIайха моршал хаьттар Болгаре Халкъа Республика доккха цIей хилача дувзадения, советски наха луш бола дIайха моршал а дехар, вег чура довза а баькхар.

Болгарски халкъа дика дар хилар лови довза баккхарах дег чура баркал аьлар советски кулгалхошта нов. Ц. Драгойчевас.

СовгIата дахьъIа нов. Ц. Драгойчевас КПСС ЦК-га хьадехьар «Болгарски халкъо советски Эскар тIаэц — 1944 шерa 9 сентябрь» яха картина.

Къамаьлаш безаме, доттIа доттагIашта хилар.

СОФЕ ХИННА ДЕМОНСТРАЦИИ ПАРАДИ

СОФИ, 9 сентябрь. (ТАСС спец. корр.). Болгаре социалистически революци хиина 25 шу дизарах укказа эскара паради къахьегамхой демонстраци хилар. Димитров Георге Мавзолея трибуна тIа вар БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Министрий Совета председатель Живков Тодор. Халкъа собрание президиума председатель Трайков Георгий, цхьбола болгарски кулгалхой, советски партийно - правительствени делегацена керте латта КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, цIей дезаеча Болгаре доаззол дехьара аьхкача делегацешта керте латтараш.

Дезача денна кийчъяьча майдане гIолла чаккдаьлар Болгарски халкъа эскара дерригa доакъош.

Парад хинначул тIехьагIа Софе къахьегамхой демонстраци хилар.

ВЛКСМ ГОРКОМА ПЛЕНУМ

Самарцийнахь ВЛКСМ МалгIабика горкома пленум хилар.

«Кхуш боагIараш эзлане хургбалаш хьалкхебара городской комсомольски организацена хьалхашка латтача декхарех» доклад йир ВЛКСМ МалгIабика горкома хьалхарча секретарa И. Цуроевас.

Организационни дош дийцар пленуме. ВЛКСМ горкома бюро члейнала хоржар буруь деттача контора участка начальник В. Бекова. ДОСААФ городской комитета председатель М. Печорин.

С. ШАДИЕВ.

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЯДОК ЛОРАЯРА

Самарцийнахь Грозне пионерий Дворецe Ленински района махкарча партийни организацей секретарий, предприятей кулгалхой совещани хилар.

«Общественни порядок лораярехи дIахе йоцача хана кхуш боагIача берий эулашка къовсан чIоагIбарах» доклад йир КПСС Ленински райкома хьалхарча секретарa Г. Ф. Галкевас.

Общественни порядок лорарa хоадам болаш йола мероприятеш белгалйир совещание дакъалацархоша.

С. БЕРДОВ.

ВУЗАШКА ПОДГОТОВИТЕЛЬНИ ОТДЕЛЕНЕШ ЯХКАРАХ

«Лакхерча дешара заведенешка подготовительни отделенеш яхкарах» бола КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам арабаьннаб центральни кепайоазое тIа.

Кагирхой общеобразовательни кийчон боарам лакхбар а лакхерча дешара заведенешка деша бахара цар эшо хьалаш вIаштIехьдахар а духьа соцамагIа оттадаь, лакхерча дешара заведенешка 8—10 бетта йола дийнахь, сейрийна, заочно дешаргдола подготовительни отделенеш вIашагIйоаккхалеe.

Соцамо оттадаь, йистеньни юкъера образовани а йолаш бола хьалхи латтача болхлоех, колхозхоех, демобилизацех СССР Гораьшкарча Низой мутIарашкара цIабаьнна вах подготовительни отделенешка дIачуэцалга. Подготовительни отделенешка деша болхлаш болча кагийча наьха практически болх баь цхьан шерал кIезигагIа йоацар стаж хила еза. Цу отделенешка деша баха кагирхой хьалоржилтеe хьожабелген юкъарчал доацаш промышлени предприятешa, гIишлошъеча, транспорта, бувзама организацешa, совхозаша, колхозаша, эскара дошкъой командоване дерга партийна, комсомольски, профсоюзни организацешa могабарах.

СоцамагIа оттадаь, производствера а баьха деша подготовительни отделенешка дIачуйнача наха лакхерча дешара заведений хьалхарча курсашкарча студенташта оттабанк боаранцa стипенди тIеца.

ЯПОНЕ ЯХЬЧА МЕХКАШЦАРЧА ГIУЛАКХИЙ МИНИСТР СССР-е ХИЛАРАХ

1969 шерa 4 сентябре дешa 9 сентябре кхачалца Советски правительства хьаша волаш Советски Союзе хилар Японе кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Киити Аити.

К. Аити Москвен Ленинградeн хилар. цу городашкарча культурни учрежденешкен советски халкъа вахара цхьаболча дагIонашкен хьежаб. Советски халкъа японски халкъаца. шиъ доаллахочуца дикача дагара уйла хилар хойташ хьошал яхо министрa.

Японе кхыча мехкашцарча гIулакхий министр СССР Министрий Совета Председателa А. Н. Косыгина тIайийна хилар, советско-японски гIулакхий дешашта дунен халкъашта юкъера ахьайола проблемаш юкъара цуйца къамаьл а хилар.

К. Аити Советски Союза кхыча мехкашцарча гIулакхий министрa А. А. Громыкаца, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министрa заместителa В. В. Кузнецова вIашагIкхийттa хилар.

ВIашагIкхийттачеи къамаьлаш дечеи гIучахьара а пайдане а къамаьла хилар Советски Союзен Японен юкъерча гIулакхий дешай. хIаьта иштта шинна оагIонна хьаштдолча дунен халкъашта юкъерча проблемай хьакъехьа. Дийшача дешай хьакъехьа дагадаьлар оагIонаш. Рыьа хиина белгалдаьккхар укх тIехьарча шераь СССР-ан Японен юкъера торгово - экономически гIулакхаш шердалар, культурни, Iилма-технически, кхыдола бувзамаш дегIалдахар. хIаьта иштта политически хьакъехьа контактий хилар а. Шинна оагIоренхьара шинна а мехка юкъера дикача доалахой дика гIулакхаш дIахо леладе шинна оагIон безам хилар чIоагIдир. Дукха теркам тIабахийтар Азел дерригача дунен тIен машари кхерамзлен хиларa проблемашта.

Шин мехка — Японен Советски Союзен дешай а иштта дунен халкъашта юкъерча дешай а хьакъехьа гIучахьа дагабаьлаpo, цар хьакъехьа оагIоний позицеш къасташ еле а. шин мехка юкъера гIулакхий кIоаргагIа доагIаро новкъостал дергдолаpax йола уйла совйийр оагIонаша. Из леpхIаш оагIонаш вовза хилар тIаьхьа тIайоагIача хана а шинна оагIонне хьештдолча дешай хьакъехьа дагадовла.

СССР-ен Японен пачхьалкхен деятелашта юкъе контакташ хилар пайдане лерхIаш тIайийцар оагIонаша, уж дIахо яхьа кийча хилар а хийцар.

* * *

9 сентябре Москвера дIаваххар Японе кхыча мехкашцарча гIулакхий министр К. Аити. Советски правительства хьаша волаш вай мехка хилар из.

Шерипов Джамалдина Асланбек

„Тахан 50 шу дуэ нохч-гIалгIайн халкъан турпалча Шерипов Асланбек вийна.

1897 шера 15-чу сентябрехь нохчийн дешан хьуьнар хилла Сарданц-Юрта дика торе йолча нохчийн эскарлахочун доьзалехь ваьлла Шерипов Джамалдина Асланбек. ХIинца ка боьхна а хьалхе доьлла а волча Асланбека бере хала денош IоттадаьIлар ерсий йоазуш а дешар а. 1909 шера Полтавски кадетски корпусе дешарна вахийт цо, цига офицерийн школашка деша дака кийчлуш дола эсарийн берашна Iомадеш дар. Масса болча хIаман дика тIакхуьуш волча кIантана дика Iомайир истори, географи, ерсийн, немецкийн, французийн меттанаш.

1915 шера Грозненски реальни училище 5-чу классе деша хIоьттира Шерипов Асланбек. 1919 шера шен бетта цу ЦIахьаьнкаччул тIехьагIа хIоттаделаху ца ший общественни болх. Коммунистийн партере дIаоттира.

Лоам хиннав Шерипов Асланбека вахар. Халкъа ирсийн бахар долаш турпалчух тIехьаьлла доаттийеш вийна из 22 шу даьна хIинца сагIа. Шин шера мотта де хьийна цун исторически болх. Цхьабакъда, хIаьта а Шерипов Асланбека цIерах юьзаенна а Къилбаседа-Кавказе Совета Iедал бахьан лоамаш къахьегамхоша доаттабаьча къовсамий баьIонех илтара дахаргIынараш.

Бохходолхош ахархошен йоастагIошна доаттабеча гIеоташ тIа турпала вахар хилар Шерипов Асланбека, цхьабакъда дуй сийрда сибат даим дахаргна къахьегамхой деташна, ккоавара сийрда вахар — коммунизм бахьан къовсам доаттабеш доле халкъ эшарга хилар бахьнешт дока масал хинна дIаоттадай цун цIе.

П А Р Т И Й Н И В А Х А Р

ХIАРА КОММУНИСТА СИЙЛЕН ДЕКХАР

Дукха хараьIдаьнна «Орджоникидзе» цIерагIча колхоза къахьегамхоша В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тIеййина декхараш кхоачашдеча. Из хьахьокх ихаш, хьайбаш лелаерашна дахьача телаташ. Соахке 15 центнер мара ца хиина ялата хьувкъам ух шера 21,6 центнерага дIакхачийтаб ялат кхеллерашна. Цитта лакхагIа да дIадахача шерашц нийслача хьайбаш лелаерийн хьекхаман а. Укх шера ворхI бетто хIара Iаттагара юкъера лоьрхIача 800 килограмм шура лъакхай доаркаша дIадахача бIарччача шера 879 килограмм мара ца лъоахача. Къаьстта дика толамаш баьхад коммунисташ доаркаша Оздоевас, Костоевас, Гереевас. Ше лхоабача доахах хIара Iаттагара ворхI бетта 1300 килограммад кIеаагагIа шура лъекха цхьакха ац цаорх.

Укх заношка хиннача отчетно-хоржама собране боахама ахолемика айеча карагIаьнарашм белгаллараш совгIа коммунисташ дукхагIа теркам тIабахийта хилар организационни агитмассовни балхаца нийслуш долча кхоачамбоацарех, боахама керттерча дешаех лаьца. Эсала вIашт Iехьбаьккха хиннаб колхоза къахьегамхошта юкъера кхетама болх. Колхоза кулгалхошеи специалисташен боахама гIулакхех, парте чурчен доазол арахьарчен политикех лаьца колхозхошца беседаш лаьц. Хьалха санна эсала вIаштIехьбаьккхаб бахача наха юкъе бу кренстически болх а. ХIанз а нийслу Галашка, Мужача, Оалкам дукхь истийн хатрлаш, кхоза бола нехкарийн маьре ухийташ, урауп доахаш мотингаш.

— ВIалла ца метаргдоаш гIулакх да, — аьлар собрание къамаьл деш хиннача коммуниста доарка Оздоева Хамсата, — цхьаболча коммунисташа къахьегама а партийни а дисциплина телхаеш хилар. Дукхача коммунисташа мутIарерча колхозхоште балха тIехкам ца белара совгIа шоай ден нормаш кхоачалъяц, хиннахьа партийни собранешка хьахан. Колхоза бохалой цар тоъаш боацашехьа ваь коммунист жича вахаа ца хоаш е партийни учетера а дIа ца оаллаш дIавахав. 150—180 сом алапи ца аз в сеца болх бича доаркаша Костоевасн Гереевасн а. Цу цифраша хьахьокх болх хьабеш хилача алапи а лакхлуш хилар. ХIаьта шоай боахаме хIана а нийслуш ба шоай нормаш кхоачаш ца ен ше а хьабаьча балхах хIама хьалец эха нах. Колхозхошта юкъе уж къамаьлаш а деш къахьегама дисциплина телхаю цар. Партийни организаци, хIара коммунист декхарийла ва цу телаша цIенхаштто къовсам доатуаб, боахам айбера къахьегамхой сарцаргIбаха.

Бельница кварийна хьала тIа хиларахи, ца тоадра колхоза правлене хIама ца дарахи хала а хеташ дийнар Галашкарча больница керттерча лоро ноь. Бутуриев.

Къахьегамхой бытовой культурни хьашташ кхоачешдара, юрт хоьъара, тоадра дешапха хетадаь дар парткабинета заведующие ноь. Бембулатовас даь аьламаьл. ГарганхоачагIа дагIа, аьлар ца, — Сийдахь-роккха Ленин ваь 100 шу хун да. ХIаьта никита кийчлу шай юрт ца ли деаре? В. И. Ленина памятник ремонт эшаш деха латт. Пашлой тротуараш яц, юртара цхьаолз цIенош нах чубаха йеш йоаш дац, юрта Совете хIама дац юрт хоаьараш тоадрай нах сарцагIбахара. Эсала да культура Ша. Коммунисташ теркам тIабахийта хьажа беза гIулакх да из. Дош ец керттерча агронома ноь. Костоева.

ВIалла ца йеш йоаца гIулакх да, — аьлар цо — къахьегам лерттIа вIаштIехь ца бахкарах дIадийна баьнадаараш 50 гектарга тIа дIайийна хьажкIаш ейна хилар. ХIанз а дукха ош боахама механизатораш, кеди лелаераш. Колхоза правлени а партийни организаци а тохаелча, къахьегама наьха безам тIатIоргбалаш материальни поощрени йича хургдоаца кхоачамбоацараш да уж. ТIадоагIача шера ший массане теркале деза ца гIулакх.

Дахо йоача хана кхалнаьха бат тоахр, юрташ хоьър, боахама экономика дегIайоалдар лоаш дар юрта Совета председатель Гаппарова, колхоза председатела Тачиева дань къамаьлаш.

Партоама секретарала У. Орцханов хержар коммунисташа.

А. МИХАЛЕВА,
КПСС Сунжерски районехь организационно-партийни болха отдела заведующий.

ДЕШАРА ШЕРА НАКЪАДОЛХАШ

Коммунистий марксистско-ленински образовани цIенхаштта тоаиза дег ца хилара хьакъехьа парте XXIII-ча съезд дIадийхараш кхоачаш а деш, партийни пропаганда боарам лакхбелга вIаштIехьдаьккхад Шаьла района партийни организацеша.

Нагахьа санна партийни дешаре 1968—1969 дешара шера 1538 саг чулаьца хиннавале, кердача дешара шера партийни комсомольски дешаре чуloациро-ва 2000 совгIа саг. цу лаькъе 942 коммунист, 1142 комсомолец. Цо хьахьокх, марксистско-ленински теори Iомаирца коммунистийн парте боацарий актива а безам чIоагIагIа хилар.

Партийни комсомольски дешара системе занятеш е 145 пропагандист хержав, цу лаькъе 104 коммунисти 41 комсомолеци. 83 пропагандист лакхерен йистелла лакхерен образовани йолаш ва.

Парте райкома къаьстта уйла тIаккхийтай кулгаллу кадраш пропагандистски балха юкъеозара. Масала, 145 пропагандистах 44 колхозий, совхозий, промышленни предприятей кулгалхой, керттера специалисташ, производстве хьалха латтараш ба. Занятеш чIоагIа теркам тIабохийташ, деша чулоацам дикагIа кхетабеотбеча тайпара хьабеллаш, теори практикана кхетаме юваш хьа цIерх дуккхачар, масала, «Ассуринский» совхоза отделене управляющие ноь. Э. Вихханова, «Шовенацу» завода мастера ноь. И. Гелаева, XX-ча партсъезда цIерагIча колхоза председатела ноь. А. Вахидова, кхычар. Цу болача дIаьарша новкъостал хьа марксистско-ленински теори Iомаяре коммунистий дукхагIа безам тIабахийта, боахамен политически декхараш кхоачашдеча хана цар хьинар лакхдара. КПСС райкома чIоагIа уйла тIайохийт партийни организацей секретараштен пропагандисташтен методически новкъостал дара. ДIабахача алхха ворхI бетта партийни организацей секретараша 3 семинари районера пропагандистай а тIабехаш теоретически 3 конференци хьа, хIаьта цунах доклад новкъостал хилар пропагандистаьта а партийни комсомольски организацей секретараьта а цар шоай знанеш кIоарцьяра.

ХIанз берригага политико-массови болх тIабердзабаьб района къахьегамхой нихаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара баха боагIача тайпара накъабоалдаш сарпагIдахара.

Р. СУЛИМАНОВ,
КПСС Шаьла райкоме партикабинета заведующий.

◆

Дика къахьег «Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла мастер М. Ф. Торий керте латтача бригада коллективо. Укх шера 8 бетта планал совгIа 14 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад цар. Коммунистически къахьегама цIи лелаеча цу бригаде къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб скважинашта лаьттен кIелха ремонт ю операторш коммунист Бурдухов Муса, Алероев Закар, кхыбараш.

Суртe тIа: (аьрдехьаро аьттехьа) З. Алероев и М. Бурдухов и.

Н. Кобиманина сурт.

◆

Болх цIенхаштта тоабе беза

1969 шу доалалуш шоллагIа квартал чакхьалалехьа Старопромысловски районе канализациони коллектор хьал а яь болх бе йолаллийта социалистически декхар тIайийцалар «Грозпромстрой» треста гIишлошъераша. Цо въахьегамхой, дукхача бахача наьха бытови хьалаш тоадергдар. Цхьабакъда шоашта тIадилла из бехктокхаме декхар кхоачашдаьлац гIишлошъераша. Цу дошна бехкевар ха хала дац.

Иваново городке хьалдаьча нах чубахача пхеза вIаштIарадаьча 93 квартири цIагIа канализациони коллектор ца хиларах ваннаш болх беш яц. Из бахьан долаш бIехденна хий дIакхухьаш хIара бетта 5 эзар сом де хул «Старогрознефть» НПУ ЖКК-ца. Канализаци ца хилар бахьан долаш цига хьалдаь а даьнна болх бе дIа ца луш латт нах чубаха цIенош, промышленни объекташ. Цу гIулакхах бехке бараш «Грозпромстрой» треста кулгалхой ба. Шоай балха юкъе нийслуш дола кхоачамбоацараш дIа а яьха гIишлош хьалъяра балхаш доагIача тайпара вIаштIехьдахац, из гIулакх лерттIа дIадахьара кIезига йоакхо ю цар. Цу хьакъехьа 1969 шера 12 марта КПСС райкома бюрос соцам баьббар. Цхьабакъда «Грозпромстрой» треста кулгалхошта шоаш вахьахача хIамаца бехктокхаме хетаж.

1966 шера май бетта Нохч-ГIалгIай АССР капитальни гIишлош управлене Старопромысловски 18,5 километр йоаьха канализаци, хий дIаухаа 4 насосни хьалъяра проектно-сметни документаци кийчйир. Цу документацех уж балхаш де йолаир № 5 йолча СМУ коллектива. ХIаьта дар фуд? Шин шерен цхьайтта беттен 4 насосне кIоагаш а яьхалара елдай, ораш а доахаш итт километр йоахадла турбаш ехкай. № 5 йолча СМУ кулгалхой графиках йоагIача хана ца лоархIаме болх чакх ца бакхарах боагIараш бехктокхаме эза безата № 2 йолча СМУ-ца (хIанз № 105 йола ПМК) коллективана тIадулл уж 4 насосни хьалъякха. № 5 йола СМУ коллективо 1,2 километр канализаци хьалъе мара ца ели дукхаалийтар. ХIаьта шедйисса 7,3 километр канализаци центросовпертворе хьалъергйолаш йитар. «СихагIа баь бккхар хугьа» пхьан организацеша биала мара боаца из болх насосни организацеша дIабийхьар. Паккха балха техника сихьалар аьлла хета хургда шоана. Тахан карча дийнахь дола хьал ишттa да. № 4 йола насосни йисте а ягкха монтажни балхаш деш латт. ХIаьта № 3 йола насосни хьалъяра 60 процент балхаш ца даьнад. Цхьабакъда, цхьаалагIча шолагIен насосеш бIалла кьалье а йоланьяц. «Грозпромстрой» треста кулгалхоша 1969 шера 1 сентябре приказах № 8 йолча СМУ коллективага хьалье дIаеннай уж шин насосни. Ишттa да-кх цагара хьал. Цен хIана ца хилча къахата тIа деттача приказашен кабинете деча аьттача хабарашен болх кхоачамберг яцчаб. Нийслуш дола кхоачамбоацараш дIа а даьха, боагIар бехктокхаме а эшаш доацача хана хьалъякха еза уж объекташ.

Я. МАМЕДОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

АЧХОЙ-МАРТАНА РАЙОНА «ЛЕРМОНТОВСКИЙ» СОВХОЗЕ ЦIЕНХАШТТА КХОАЧАМБОАЦАРАШ ХИЛАРАХ

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитете тохкаш баьчул тIехьагIа гучадаьннад Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозе (директор ноь. Арсаев) общественни хьайбашта доакъараш кийчлелга во лелаш хилар.

Къаьстта доакъараш кийчлеш бригада (бригадир ноь. Магомадов) йоллашехьа а, совхоза кулгалхоша IалашдаьIац дIайийнача доакъарий культураштa де доагIача тайпара тIалаxх лелаен планагIа лаьрхIача тайпара фу хьувкъам кхебелга, тIахьожам доаттабаьбац йола силоси кийчъяра планаш графикаш отделенешкеи бригадашкеи кхоачаш яшта ю, баьцаш кхачарген уж хьокхаргйолча ханашкеи хьежаш, цхьаьнайолча моттигашка доакъарш баьцаш хьакха еза ца тиллийтай, хьекха улла йол йоккалдийтай; пайда во ац боахаме йолаш йолча доакъар кийчдеча техникахи цу гIулакха хьожальча автотранспортахи.

2000 гектара тIара йол хьакъяра план кхоачаш лоаьаш даьгIенашкара 1700 тонн аьла ниттараш совхоза болхлоех къаьстта бригада вIашагIьелларц, лоьрхIача 150 мангалхочех болх бе вац хьацийсенначара вIашагIтехача нахах 57 мангалхо мара. хIаьта цаьца даьча договараш тIа белгальяц совхоза цар йол кийчъяра ханаш боарамаш.

Совхоза фермашта юхе севооборотани лагереш хьсайе чуссоцадаь доахан доаттал моттигаш ца хиларах доахана йоаьй аьла лаьрхIа дIайийна хиина 450 гектара тIара баьцаш. Уж белгадаьхьа баьнаш хиларах йол кийчъяра план кхоачаш ца еш йисар кхерам белаш я.

Бакх лерттIа вIаштIехьа ца боаккхаш лелалу хьажкIий силос кийчъяра гIулакх а. Шоашкарча силос хьекхача 4 комбайнах массандаь а силоса хьажкIаш хьакха йолаеннача хана кийчъяь хиларац 3 комбайн мара ниар: болх беш йоакха комбайнаш царна тIахьожальча автотранспортах тIахьожам боацаш пайда эшарах юкъ-юкъе сец, силос йоллара график кхоачашъяьяц, хьакха еза хьажкIаш йокхалуш латташехьа а, уж силоса чурмаргйолча тайпара кийчъяьяц ялатаьш чуэца цхьакха комбайн. Силос чуйолла еза сангараш соалкарча силосах юхейисача хIамаех ва цIенью, хьекха моша силос чуйоллалехьа эзаш. Силос йоллара технологи телхаю. Совхоза 2-чеи 4-чеи отделенешка гIадамаш хьажкIаши дукха юхе а доалийташ, совхозаца гIулакх доаьаш болча наха силос хьокхаш латтачара хьа в гIулдеш, дукха дIахухь.

Совхоза болхлошта ахи тIа а теза боагIача маьа меттел доакъараш теларан дохкараш ССР Союза Министрий Совете оттаь порядок чIоагIа телхаю. Совхоза 3-ча отделене (управляющий ноь. Арсалукаев) гIоша доакъараш кийчдара план 33 процент мара кхоачашъяьйоацаддехьа а, 10 процент болхлошта деннад уж.

Дахе белгалдаьха кхоачамбоацараш бахьан долаш укх шера 25 август хьатIакхоачам совхозе кийчдаь гIоша доакъараш 2867 тонн е планах 37 процент, цу лаькъе йол 1600 тонн е 33 процент мара дацар; баьца хьокр дакхара план 44,7 процент кхоачашъяьй; силос 4,1 эзар тонн еллай: графиках 10,2 эзар тонн, е планах 23,4 процент йолла еачча метте.

Доахан месача доакъараша Iалашдара шоашта йоккхий халонаш тIадаттадехьа а, шелара совхоза лордаш гулъен хьайбашта юсеи отделенешка фермашка а цитъяц совхоза кулгалхошеи специалисташеи. Фермашка дош чубетта хранилищаш ца хилар бахьан йолаш хIара шера дукха доаду ца маьлерa доакъар. ХIаьта укх шера а жоча хранилищаш кийчъеш яц.

Ачхой-Мартана района юрта боахама производственни управлене кулгалхошеи специалисташен (ноь. ноь. Албаков, Абрамов, Дыпенин) тIахьожам эсала доаттабу доакъараш кийчлеча, «Лермонтовский» совхоза кулгалхошкареи специалисташкареи доагIар дизза хьадехац дIайийнача доакъарий культураштa лерттIа гIулакх деш вIаштIехьдаьхарц уж оттабача ханашкеи йол ца еш чуэцара даьхе.

Цу гIулакха лерттIа оарцагIьалац совхоза халкъа тIахьожама группаш тоташ.

«Лермонтовский» совхоза кулгалхой (ноь. Арсаев, Пономарев, Исмаилов, Дзейгов) декхарийла болба совхоза хьайбашта доакъараш кийчлеча, дIаеттадеча, пайда эцача нийсденна кхоачамбоацараш сов чехка дIадаха, цу гIулакха еш йола мелал цIенъяь дIаякха.

ДIайийнача дукхача шерий баьцашта гIулакх даре даьхе доакъарш кхедеча бригадана кулгал ве царахи цар хьувкъам даха хиларахи, силос кийчъяра балхаш ва вIаштIехьдахарахи «Лермонтовский» совхоза керттерча агронома ноь. И. И. Пономаревна выговор йойла.

Силоса лаьрхIа хьекха хьажкIаш дукха йеелта а дукха доакъараш наха лечкъаделга а социалага хIаша ца дарах, СССР правительства оттаь болхлошта доакъараш теларен дохкарен порядок ца лелаярах «Лермонтовский» совхоза керттерча зоотехника ноь. С. М. Исмаилова выговор йойла.

«Лермонтовский» совхозе доакъараш кийчдеча хиина уж белгалдаьха кхоачамбоацараш бахьан долаш чIоагIа бехк бе боагIар доакъараш кийчдара гIулакха цу совхозе тIачIоагIвача Ачхой-Мартана района юрта боахама производственни управлене керттерча зоотехника ноь. С. М. Дышниева, цхьабакъа, шийна тIадехка декхараш ца бехктокхаме ца хеташ лелаярах КПСС Ачхой-Мартана райкома бюрос цунна выговор сийна хилар теркал а деш, Комитете цун гIулакхаш дувцарах кхоачам белба.

«Лермонтовский» совхоза директора ноь. Арсаевеи Ачхой-Мартана района юрта боахама производственни управлене начальника заместителеи ноь. Абрамовенеи дIахойтадда, нагахьа санна общественни хьайбашта гIоший мошен доакъараш кийчдара план кхоачалъяра «Лермонтовски» совхозе тоадаш хиларах Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитета цар дошна дош кхоачац ца дой царна чIоагIа бехк бергхилар.

«Лермонтовский» совхоза центральни халкъа тIахьожама группа (председатель ноь. Яндаров) декхарийла йойла гIожен мошен доакъараш кийчдарга, цар учет нийса лелаярга, дIаоттадаь латтадарга, дIалайийтарга хьажаш совхоза отделенешкара халкъа тIахьожама группашна бу болх чIоагIбе.

Ер соцам кхоачашбарах 1969 шера сентябре Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитетага хоам болба.

ЮРТБОАХАМА ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА — СОВГIАТАШ

СССР халкъа боахама кхоагIдаьнарий Выставка Керттерча комитете 1968 шера юрта боахам дегIабоалабеча толамаш даьхарахи 1969 шера Выставке дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай АССР 50 сага Выставка медалаш ахчан премеш еннай.

ШоллагIча степена дипломи

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНА

Дото медали бIаь сом ахчан премии

ПОЛУШКИН Иван Васильевича — КПСС райкома шоллагIча секретара.

САМАРОКИН Григорий Гавриловича — районни юрта боахама производственни управлене начальника.

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

КАРЕПИН Иван Ивановича — районни юрта боахама производственни управлене керттерча агронома.

«Красный пахарь» ахча колхозе

Дошо медали шин бIаь сом ахчан премии

НАГУМАНОВА Галина Сакталиковнана — доаркана.

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

БЕЛОВА Полина Никандровнана — доаркана.

БАТАЕВ Османа — вокхагIволча жа Iунна.

«Коминтерн» ахча колхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

КУРГАНОВ Язу Идрисовича — вокхагIволча жа Iунна.

АМАНГЕЛЬДИЕВ Бису Янгаловича — вокхагIволча жа Iунна.

АБДУРАШИДОВ Абдурашида — вокхагIволча жа Iунна.

МАГАМАДОВ Магомед Магомадовича — вокхагIволча жа Iунна.

ЦхьоалагIча степена диплом — «Путь к коммунизму» яха колхоза

Дошо медали шин бIаь сом ахчан премии

АНОХИНА Нина Андреевнана — доаркана.

ПРЕСНЯКОВА Таисия Ивановнана — № 1 йолча жа ферма заведующена.

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

БУЗИННЫЙ Николай Сергеевича — колхоза керттерча агронома.

ПАНКОВ Алексей Ивановича — колхоза керттерча инженера.

ИБАКОВ Iаддала — вокхагIволча жа Iунна.

ХАНАКОВ Андрей Денисовича — вокхагIволча жа Iунна.

КУЗБАЕВ Батоогалена — вокхагIволча жа Iунна.

АВЕРИНА Анна Федоровнана — комсомольски лелаеча бригада бригадира.

ЕФИМОВ Виталий Сергеевича — бригадира.

СУНЖЕНСКИ РАЙОН

Агрохимлаборатора

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

БАЧМАНОВА Тамара Арсентьевнана — районни колхозий юкъарча агрохимлаборатора заведующена.

«Победа» ахча колхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

ЖЕВНЕНКО Петр Сергеевича — бригадира.

ЖИДКОВ Алексей Даниловича — бригадира.

ПОДЕЛЯКИН Василий Дмитриевича — бригадира.

ЕРМОЛЕНКО Валентина Петровнана — бригадира помощника.

Шеча Эскара цIерагIча колхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

КУЗНЕЦОВ Николай Афанасьевича — бригадира.

ШоллагIча степена диплом

«Путь к коммунизму» яха колхоз

Дото медали бIаь сом ахчан премии

КОЧАРОВ Дмитрий Григорьевича — колхоза председатела.

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

ЛАГАДИН Петр Васильевича — колхоза керттерча агронома.

ДЕНИСОВ Андрей Ивановича — парторганизаце секретара.

МАХОТКИН Иван Михайловича — № 1 йолча бригада бригадира.

ПАВЛОВ Василий Семеновича — бригадира.

СУЛАКШИН Николай Дмитриевича — птицеферма заведующена.

Кирова цIерагIча колхозе

Дошо медали шин бIаь сом ахчан премии

РЫБАЛКО Мария Александровнана — доаркана.

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

ДЕГТЯРЕВ Николай Михайловича — птицеферма заведующена.

ГУРИНА Нина Михайловнана — вокхагIйолча птичницана.

XIX-ча партсъезда цIерагIча колхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

ЧЕРВИНСКАЯ Берта Евгеньевнана — бригадира.

МЕЛЬНИКОВА Светлана Петровнаний — совхоз беш лелаеча бригада агронома.

XX-ча партсъезда цIерагIча колхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

ЛИССОВСКИЙ Петр Петровича — совхоз беш лелаеча бригада бригадира.

Грозненски района № 2 йолча баьцахарийн-шурийн совхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

АРТАМОНОВА Лидия Илларионовнана — йоах ца эча бIаьстан - пленочни теплицай тепличницана.

КОНДАШОВА Евдокия Фоминичнана — йоах ца эча бIаьстан-пленочни теплицай тепличницана.

КАЗАЧКОВА Надежда Ивановнана — йоах ца эча бIаьстан-пленочни теплицай тепличницана.

БАШКАТОВА Анна Ивановнана — йоах ца эча бIаьстан-пленочни теплицай тепличницана.

УРУС-МАРТАНА РАЙОН

Мичурина цIерагIча совхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

МАЧАЕВА Зайнапа — звеньевайна.

«Красноармейский» совхозе

Дото медали бIаь сом ахчан премии

КАГЕРМАНОВ Алхазур Денисовича — бригадира.

ЗЕЛИМХАНОВ Ваха Якубовича — бригадира.

МАЛГIАБИКА РАЙОНА

«Кавказ» ахча колхозе

Бронзови медали шовзткъе итт сом ахчан премии

БАХМАДОВ Мазона — вокхагIволча жа Iунна.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА

«Плодоовощной № 3» совхозе

Дото медали бIаь сом ахчан премии

ХАДХАЛЯН Алексей Михайловича — бригадира.

Бронзови медали бIаь сом ахчан премии

ЖЕРНОВИЦКАЯ Мария Павловнана — бригадира.

ЧЕРНОВА Татьяна Васильевнана — звеньевайна.

ПОНОМАРЕВА Нина Ивановнана — звеньевайна.

ШАЬЛА РАЙОНА

«Южный» совхозе

Дото медали бIаь сом ахчан премии

ХАТАЕВ Изр換 — бригадира.

100 СИЙЛЕНЦА КХОАЧАШДУ ЮБИЛЕЙНИ ДЕКХАРАШ

ТХА ДОШ ЧІОАГІА ДА

Денна тІехдика къахьегар ленински идеяш вахаре чакхъяхар лоърхІ тха колхозхоша. Цудухьа тахана - селханарчул дикагІа, хІинца кхоана — таханарчул дикагІа къахьега гІерт уж.

Юбилейна накъадолхаш лаьцна социалистически декхараш тІаьхьадар оаха. Ялат 5175 тонн дакхха, план 3350 йолча, генараш 950 тонн чуда, план 800 йолча, шекара свекла 6250 тонн чуяца; план 5000 йолча, шура 288,8 тонн якхха, планал 7,4 тонн дукхагІа. Уж декхараш кхоачашдара хІора гектар латтан тІера 22 центнер ялат, 10 центнер генараш, 270 центнер шекара свекла чуя едар, хІора Іаттагара 1100 килограмм шура якхха езар.

Вайна хорш махиллара чІоагІа шийла дар дІадаха Іа. Цо дикка эшадир лаьттан беркат. ХІаьта а укх шера тхоашта хьахинначох дог гІазальна да тхо.

Гураьх тув кІа укх шера 1160 гектара тІа кхерир колхозе. Цох 850 гектара тІера дар хий дехкача лаьтташка дийнадар. Тха лаьтташ дика да ала йиш йолаш дац, хІана аьлча тух боарамал совгІа долаш грунтови хиш лакхерча тІоанашта юхе долаш да уж. Цул совгІа тха зоне дайн йокъал латт, ялат дегІадоагІача вегетационни юкъах эггара чІоагІагІа тІоадал эшача хана хайра йоачаш хилац. Цу дерригена хьалхат, тха хьалашка лакха хьунакъам кхебе безам бараш лаьттанна тІоадал хилийтара сарцагІбена безаге.

Соахка гураьх ялат дІадуваш 1,5 центнер минеральни удобренеш тайсар. Из дІадийнача ариганча майлан тІа чудолийташ хий диллар. БІаьстан юкхе хІора гектара тІа дийначеи селитра тессар, ханнахьа лаьттанцара тІоадал совшар. Цул тІехьагІа эшийча хана вегетационни хий диллар цу даькъе 277 гектар хий декхара кийчдаьла долча лаьтта а дулаш.

Ийзал болх ший ханнахьа чакхбаккхара шинъ мара ДДН-45 яха хий дехка установка яьар тхога. Цхьабокъла хий дехка гондал Іомаль нах кхоачамболаш ба боахаме. Кхашка хий кекьаш 40 поливальщик ва. Царех хІаране шийна хьакъоастаьча участке лєкх хий. Цигара планал совгІа чуйийнача продукцех 10 процент хий декхачунна лу алапа лоашаш. Цудухьа бІу ца къожабеш хьаькьйтаз тха кхашка хий декхачар. Царех белгалваькха лоа сона Тимдан Хьасан. Цо хий декхаш хиннача участка хІара гектара тІера 35,7 центнер кІа чудера, хІаьта Гуригов Халед Тиандер Ахмадон хий диллачара — 32 центнер. Кхы а лакхагІа хиннаб хьунакъам ирригационни бокхьоница хий дехкаре кийчлаьча лаьтташкара. Ишта, Алаказ Хьамзат бригадир волча Іаьългача бригаде 110 гектарал хІаране тІера 44,2 центнер кьалар кІа. ТІеккха боахаме хий ца дехкача лаьтара чубена хьунакъам пхеза гарга кІезигагІа хилар — хІара гектара тІера 9,1 центнер. Хий дехкара кийчланал долча лаьтташка механизмашца дукьал пиъа хий тохарах хІара гектара тІера 24,3 центнер ялат чудера.

Цхьаькхха цхьа хІама да са белгалде безаш. Тхона лоалаха дихача боахамашка соахкарча Іай 500 — 700 гектарага хІаккоачаш гураьх дийна ялат дайра. Уж ценбувлар шук дар миштта дисал дохье ца деш, кхаш. ХІаьта кьаьбараш оаха мукх кІезига бийнало да яз кхаш бехкоза бола тІертар. Уж бакъдйн. Тха ялаташ ца дохьадара шерттера бакхьал парна ханнадьа чудолийташ хий диллар дар. Из наха даь лепара Іанга кхоачаш уж низбенна хургдацар, тІаккха уж дохьае а мегар.

ХІанз тха юрта гІолла хьалвелаьча пятилетка дььагІча шера кхедаьча ялатах яьча кердача маькха хьалж хьаеттадду. Из маькх геттара чамбелаш хет тхена, хІана аьлча пхе шера дакхха лаьрІа ялат хІанзлехье тхоай кхашкара чудена даьнна тхо. 1966—1970 шерашка планах 15759 тонн ялат дакхха дезача дієь шу заьалехь оаха чудена 16264 тонн да. ТІехкхоачашдаьд колхозе укх шера гураьх дув ялат дехкара тІайца декхараш а. Планах 600 тонн, социалистически декхарех 800 тонн ялат дохка лаьрхІача тха боахамо хІанзлехьа Іаьхен амбарашка дІакхачийтад 819 тонн ялат.

Ала дезаш да ялат алсамдаккхар гІулакх тха боахаме уж дІадув лаьтташ шердарна ца деш хилар. 1965 шера тха кхашка 1813 гектара тІа дІадув гураьх ялат. ТІеккха укх шера из дийъ гектар кІеангагІа долча лаьтта мара денар, цхьабакъда гектаро лун бола хьунакъам укх шера 26 центнерга дІаккхоачаргба, дийъ шу хьалха из 15,6 центнер мара ца хиннача. Цул хьалха дІадахача кхаь шерачул 70 процент дукхагІа кхераьа тха кхашка ялат укх тІехкьарча кхаь шера.

Ялат кхеларга диллача укх шера тхоай дош аьнна даьннадац тхо, хІана аьлча хІанз кхоачеш 301 гектара тІера дуга, 150 гектара тІера хьажкІаш я боахаме. Дуга дика хиннад, тхона хетачох цуи хьунакъам гектара тІера 50 центнерга дІаккхоачаш хургба, хІаьта тха дуга кхедерана тІаьхьа социалистически декхар 40 центнер йоаккхаргьа аьнна да. Цу маьхерча культурах чІоагІа пайда бар ба боахама.

Йоккха моттиг дІалоаш колхоза кхашка гидуаргаша а. Из культура шие біаь совгІа гектара тІа юв оаха. ХІанз гидуаргаш чуйча йоалаш латт. ХІара гектара тІера йиъта-йиътта центнер генараш бара хІанз тха комбайнераша. Из планах лаьрхІачул пхиъ центнери социалистически декхарел йиъ центнери дукхагІа хул. Цудухьа генараш а лаьрхІачул дикка тІех дохкаргда боахамо.

Ялат кхедача лакха хьоккхамаш дахарах Гудермесски горкоме райисполкомен карара бара тела пІе байрахх елар тха артела коллектива укх шера хьалхара ах шу чакхдаьлча.

Дукха ца гоаш шаллагІйола байракх а елар тха коллектива. Из хьаккхараш тха хьайбаш леладераш бар. Цох ха йиш я цар дІадакача ах шера дика къахьийгала.

Тха фермерча 210 Іаттах хІарапегара бархІ бетта 1243 килограмм шура яьккхай е соахка цу юкъах аьккхачул 381 килограмм дукхагІа. Е цхьан дешаца аьлча тха лоаркаша 1969 шера фермерча хІара Іаттагара шура якхара тІаьйца декхараш чІанале тІехкхоачашдаьд, цу декхарашка шера йоахкаргья аьнна дІадахьчул 65 центнер дукхагІа езкай ферма шура а.

ШоллагІа шу да тха ферме балха халача процессашта механизаци яь. ХІанз доачаш дерталга, доакъар дехкалга, хий мелалга, кхо арадоахалга механически леладу ферме. Къадениен шура хІеанга луш долен доахаш юкъера дІа а доахаш эшача фух дараш арадаькхад оаха тхоай йоахаш Іул. Цу дерригах дикі пайда баьнналга хьайгойташ а вай лекхе йоалаьь даннеш. Ер шу чакхдалалехьа кхы а 100 тонн шура йоахка дага ба тха ферма болхлой.

Шоана тхача бес во ваи укх шера бархІа бетта тха артела къахьегамхоша дикха тоалаш. Цхьабокъла цу даькъе тхоай торонех бизза пейда нийнаб аьнна хетаьш дац тхо. Цудухьа уж толамаш дІахо йолеча хена йоахаргйолча къахьегамн котало дари а лоарххІаш хьинар айденна накъагІоргда тхо Ленински юбилей.

У. ОСМАЕВ,
колхоза председатель.

Гудермесски района «40 лет Октября» яха колхоз къона боахам ба. Советски Іаьдала 50-шу дузача шера яьржача яхье хьалхара моттиг якхарах дани лелае КПСС Нохч-ГІалгІай обкома, Лакхехьарча Совета Президиума, облсовпрофа ЦІе байракх елар колхоза. Толамца кхоачашду цу артела членаша В. И. Ленин ваь біаь шу дизара сийна тІаьйца декхараш а.

> «В. И. ЛЕНИН ВАЬ БІАЬ ШУ ДИЗАР БЕЛГАЛДАККХАРА ДИКАГІА ЙОЛА СПОСОБ ЛЕРХІ КПСС ЦК-ас СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ХЬАЛХАШКА ЛАТТА БОАХАМ ХЬАЛБАРЕИ КУЛЬТУРА ЛАКХЪЯРЕИ ІАПАЬМАТЕ ЙОККХИЙ ПЛАНАШ КХОАЧАШЪЯРА ТЕРКАМ ТІАБАХИЙТАР.»
>
> В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийче ерих КПСС Центральни Комит чета ср[illegible] тІера.

ЭРГАДУВЛ ВАХАР

Шерра яхь йоаржаь къахьегаш ба пятилетка дьыагІча шера тха колхозхой. Геттара чІоагІа хьинар айденнад цар шоай кхоадагІа съезд гарга кхоачача деношка. Фермашка, бригадашка, кхыча производственни участкашка хьокхамеча Устава проект йоацаш хиннад тхо. ХІанз колхозхой юкъарча собрание гулбелча цу хьакъе цІаькха а дагадерда.

Артела члений вахарера уж творчески дегІадахара хьалаш культурно - бытови хьалаш тоадара цар квалификаци лакхъяра, уж творчески дегІадахара хьалаш віаштІехьдаха декхарийла а колхоз, яхаш дуиц устава цхьан пункте. Цу даькъе тха колхозе хІанзалца даь а дукха хІаман корадоагІарга, хІаьта дІахо йолача хана де лерхІараш кхы а дукхагІа да. Цох лаьца дувцаргда ах.

Тха колхоза центральни усадьба Энгель-Юрта я. Цул совгІа кхы а шиннахьа: Алнат-Юртен Кади-Юртен бах тха колхозхой. 1957 шера арадаьннача карташта вІалла йоацаш яр уж юрташ.

Дика засадоагІа тхона хІанз Энгель-Юрт йолча метте шийтта шу хьалхе Дагестански АССР аьхки хьайбаш доажаде кхачи наха даь отара хьисаже цхьа-ши цІалг яра кхы хІама ца хиннa. Цига керда юрт я бокхам а хьалбе доладелар тхо. ХІанз цу йоккхача юрта гІолла хьалволавелча вехьа а сехьа а еттача фирпишех даь дика цІенош дагІа. Церна гонахьа дукха гаьнаш, сенний беш мараш я. Гаьнара гуш я цу юртара кхоаза віаштІаръяь юкъарча школа здани. Цун уллув хьалхьотай шоаза віаштІаръяь колхоза правлени контора, халлаьь боалаш латт керда клуб, дукха кхыйола объекташ.

Алхха соахкарча цхьан шера 160,3 эзар сом ахча хьажадир колхоза культурно-бытовича производственни а объекташ хьалъяра. В. И. Ленин ваь біаьш шу дузача декна сийлонца из хьалахара оаха хьархІал Энгель-Юрта хІанз хьалден дола культура Ша хьалдаь дакхха, цуйна хьалхашка В. И. Ленина памятник оттале, Новогрозный ахача юртара хий турбашца хьачудиллад, мехмастерскеш, хьайбашта помещенеш, складаш яь яза, лукка а кхы баьлаш ю. Дуккъал 1968 шера 50 бера ляьрхІа беш лалхье кхаь юрта телефонизаци радиофикаци яь, Кади-Юрта берий ясли, пилорама, коровник, № 3 йолча бригаде, гараж, кхыйола объекташ хьалъяь даьлар тхо.

Цу дерригех оаха доакхал ду Цуниц цхьаьна тхо дика кхетадеш да лоацача хана цу тайпара эрганонаш социалистически межка мара хила йиш йолаш ца хилара.

Геттара чІоагІа шийбезар тха къоначa боахаме 1965 шера партейски Пленум хинначул тІехьагІа. Цу хана дена шоаза тІакхийттаб боахаме хьахула пайда. Цуига хьежна лакхденнад колхозаша къахьегамах лур а. Миттa соахка хІара сага-ленах доккхар 39 процент тІех хилар 1965 шера сага-денах хьекадаьчул. Из соахка 4,77 сомига дІахьадар. ХІаьта тха производство хьалла латтаранна йІлахь кхы а дукхагІа дар цар дикагІа къахьегандаь. Ишта, трактористa Эдильсултанов Гелавe хІара бетта юкъера лаьрхІача 170 сом ахча йІвал, доярка Д. Дакаева — 120 сом, хохам кхебаьча Нудаева Дикала — 171 сом, шофера Солтахмедова Лечас 181 сом.

Алапи лаккаллийна вахьа вахара а тоину. Иттех шу хьалха телевизор, холодильник, мотоцикл колхозхой вахаре дукха кийслуш хІамаш яцар, хІаьта тха юрташкa дукха цІенош корадоагІарган шоана телевизор, холодильник, мотоцикл йоацаш.

Денна хувцалу къахьегамхой оьдар. Дукха ба хІанз царна юкъе дешара тІаккхуш бараш.

Массехк шу хьалха тха боахаме болх беш хиннa специалисташ кьерчахьара хІагІабаьхна бар. Шийт-даь шера бола бахчул тІехьагІа уж дІабоклар. Балха кестеста наь куццабалар боахама чІоагІа лене да. Къахьегна лакха квалификаци йола нах.

Партийни организаци, колхоза правлени цу гІулакха терко е хьлар. Моттигерча гІулакхерча вахага дІахайтар уж шоай дешира боарам лакхбе декхарийла бйрга. Цу хана, дешна хайнарех хІанз нхьабарашт дийша бьаьнав хІаьта колхозе хІанз болх бечарех цхьайтта сег лакхарчeн юкъерчен юртбоахама дешара заведенешка дешаш ба. Очно дешаш ва колхозе ший четах вахийта шийтта сег.

Духхьал соахкарча дешара шера шоай болх беш е а юкъера школа йисе яьккхар пхийтта колхозхочо. Царех ба шоферaш Абдулвава Мовсар, Солтахмедов Леча, гаража заведующи Геримсултанов Султан, кхыбараш.

Даим біарг тІалоаттабу колхоза партийни организаци мугІарерча колхозхой квалификаци лакхъяра, агротехнически, зоотехнически дешар віаштІехьдаккхара. ХІара шера боахаме Іоновр 10—15 керда тракторист. Цу курсашка оаха хьожабу кертерча даькъе школа яьккха дешна отташ конкурсех чаях ца боалаш биса сагий нах. Болх баь сташ хилча дешa вaха аттагІа долга дІаххетабу оаха уж. Цул совгІа хьинаре колхоза юкъарча боахаме лакъалоадараш колхозе шой четах дешa бокийталга а хоаш ма бий уж. Цудухьа тха юрташкара городашка дІахьац сагий нах.

Дар къахьегамхара бедар совбаккхара кест-кеста нагийча нала хьалхашка шоай къахьегамах, вахарах лаьца къамаьлаш ду тха дикагІйолча колхозхоша.

Геттара лоархІама хеташ ва тхо къахьегамхошта салоІама дика хьалаш хилийтара. Кест-кеста хул тхо долча / хьоашалгІа баькхе Грознера артисташ, писателаш. ХІаьта шера массехкза колхозхой а болх туристически лехкашка. Укх шера уж хиннаб ГуржегІа, вай республика хоача моттигашка.

Тоалуш доагІа тха юрташка спортивни гІулакхаш а. Укх шера тха футбольни команда хьалхар моттиг яьккхар района юрташкарча командашта юкъе. ХІаьта тха штангист Сайпулаев Кюри «Урожай» ахача республикански общества чемпион ва.

Цаккха спортсменашта эшачеa оьрцагІа ца доалаш дисап тхо. Царна эшача инвентара лаьрхІа хІара шера ахча хьожаду.

Аз лакхе хийцараш кагий гІулакхаш лерхІаш цхьабола культалхой парна юстара бувт. Из кийса доц, хІана аьлча цу гІулакхех латт вай вахара цхьа вагІув.

Х. ЦЕХАЕВ,
колхоза партийни секретарь.

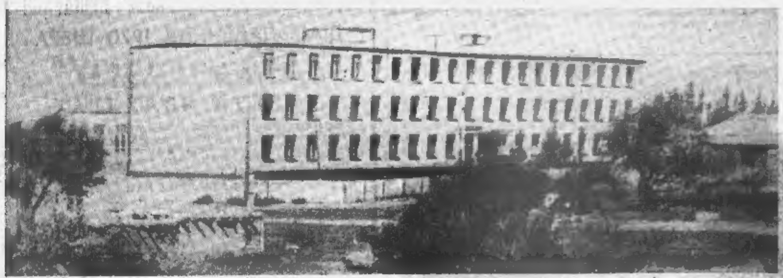

СУРТА ТІА: Энгель-Юрта шера хьалгІача [illegible] школа здани.

ДЖАБРАЙЛОВА МАРЬЯМ, шекара свекла лелаеча звенона керте латт. Соахк хІора гектара тІера 380 центнер мерза оалаш чудера цуи звенос. Укх шера кхы а дикхагІа хьунакъам чуба лерхІ цар. План шоаза тІехкхоачаш а еш хІора гектара тІа 400 центнер свекла чуяь дош деннад Марьяма. Цо из кхоачашдергкиларах шеко яц.

АХМАДОВ МУХТАР говза тракторист ва. Укх шера хьалхарча ялх бетта 670 гектар лаьтта аьхад цо, планах шера ахa дезар 1100 гектар долча. Даим дукхагІа мишача участке хул Мухтара трактор.

ГАИРБЕКОВ ИБРАХІИМ тракторист хилара совгІа колхоза правлени член а ва. Цу тайпара бехктокхам тІулакх тІадалац колхозхоша шоай цу сагах чІоагІагІа тешач ца белча. Даим болх дика беш колхоза рузкъа хьуриат деш ва Ибрахіим. Юбилей сийна тІаьйца декхараш толамца кхоачашду цо.

САРХАНОВ АБО - ТІАХІИР колхоза пхьоале жІов етташ ва. Ший болх тІехдика кхоачашбарна совгІа норма даим 145—160 процента кхоачашьо цо. Абу-ТІахІир болх беш пхьоале цкла а каст-каста кхиб тІа, ферме хул. Ше хьалхьа тІахьожамха хиларах колхоза рузкъа мишта лораду хьожа из.

МАМУЕВ ГІАЬЗИ дуга кхедеча звенона кулгалдеш ва. Геттара дика хьунакъаш латт хІанз цуи кхай тІа из маьхера культура. ХІара гектара тІера 40 центнер дуга даккха аьнна ше денна дош тІехкхоачашде дага ва звеньевой. Колхоза специалисташа кхачох хІара гектара тІера кху тонн гаргга дуга дергда [illegible].

ЛийрхІар кхоачашдаьд

Тха звенос гураьх дув кІа, гидуаргаш, хьажкІаш кхею. Цу культурашта эшача хана гІулакх доаттадара кхоачамболаш техника сийна тхона боахамо. Тхога а йиъ чархаш йолех кхоъ гусеничнии тракторaш, ДДН-45 яхa хий детта установка.

Укх шера дика хьийкъалар тхо 330 гектара тІа хиннa гураьх дув кІа. ХІара гектара 28,8 центнер даьлар тхона. Цу тайпара лакха хьунакъам тха боахаме цІаккха кхебаь бац. Из ишта хилар ба'хьам долаш тІаьйнача социалистически декхарел совгІа хІара гектара тІера 3,8 центнер ялат чудера звенос.

Мишта баьлар тха цу тайпара аьттув? Из къайле йолаш хІама дац. Тха механизатораш шоай махулла агротехника бокъонаш кхоачашъе гІиртала ба яз. Соахка ялат дІадувча селлкашта тІехьа лаьтта цамналоаккхаши из ЗотоІалеша йола катокаш яр. Цул тІехьагІа кхашка хий диллар тха звеной членаша. Из болх беш ба ца гІулакх дика Іехаьаь итт саг. ХІара гектара тІа 1200 кубометрара дІаккхоачийтащ хий диллар цар. Цудухьа хьагІадаьнна кІа дика язбенна долаш дахар лайна кІал.

БІаьстан юхье ммкхаш даьхар оаха. Из хаппахьа тха механизатораша даь деццаре лаьттанцара тІоадал Іы хиннa йоргьар. ХІаьта аьхки йІайза ха яттар бахьан долаш лаьтта докъа хала деладелча вегетационни хий тоха деладелар тхо. Из цхьайолча участкашка шоаза а техар механизатораша.

Из доапаш ханнахьа тхоай кхашка удобренеш тайсар. Фосфора дукьала молхаш техар.

ХІанз гидуаргаш чуяпаш да тхо. Из маьхера культура 161 гектара тІа кхеньй са звенос. ХІара гектара тІера 18 центнер генараш доал тхона. Планах оаха лаьрхІачул шоаза тІех да уж. хІаьта тІаьйца декхар 12 центнер яр.

БархІ комбайн йоал тха кхашка хІанз гидуаргаш чуяпаш. Шаккха шоай агрегаташ сацийтац комбайнераша Пагараев Альве Тонирбулатов Денис. Царех хІаране дийнахьара норма 6 гектар йолча 12—14 гектара тІера гидуаргаш чуяц.

Гураьх дийна ялат чуйиа дьинача кхай тІа доакъара лаьрхІа ши біаь гектар гаьтта долча лаьтта хьажкІаш дІайийнайр звенос. Уж хьажкІаш дика хилийтара парна хІанз хий теха доладеннад тхо. хІана аьлча тех бетта лаьттача йоакъале чІоагІа эшаьй лаьттанцара тІоадал, хІаьта из хиларга хьежжа мара дегІ мича даь хьажкІаш а. ХІара гектара тІера кІезигагІа яле а 150—170 центнер сийна масса хургьа тха хьалбалта.

Укх деношка гураьх дув ялаташ дІаде доладурга тхо. Цу гІулакха еш йола кийча ялат чуяь доладеннача хана дела еш хиннад тхо. Кха шукъаноадалдеехьа ха дІа а ца йохийташ аьтта яза боадера тха трактористаш. Болх шин смевах барал совгІа даим шоай балха нормаш тІехкхоачашйора цар. Цудухьа ялат дІаде деза дерига аьтта хІанале кийчдаь даьннад тхо.

Иштта тоаьь даьннад тхо ялат дІадувча эша техника а. Долаш да боахаме дІаде кондаше дола дика фу а.

В. И. Ленин ваь біаь шу дузача шоа чуэнаргбола хьунакъам укх шерачул дикагІа хилийта лерхІ оаха, цудухьа тхоай ала кхоачар веогІа тха коллективо гураьх дув ялат ханнахьа дІадера.

М. ВИСАЛИЕВ,
колхоза звеньевой.

ТХА ФЕРМЕ

Итт шу даьнад со укх колхозе доярка болх беш йолє. Хана дар юххьенца. Керда віашагІъолана колхоза дуккха эшар. Хьайбаш чулоаттаду помещенеш во яр. Царна кхоачамболаш довкъар ІалашдеталаштІехьдалацар боахама.

Хьалхарча шерашка оаха леладаь доахан бахача назагерд кхыча боахамашкара, кийсденачаро хьанийдаь дар, геттара лоха яр цар продуктивность а.

Кхы дикагІа дацар ферме болх беш хиннача доярхай, скотниний балха хьелаш а. Деррига балхаш кулгаца дора. Цу тайпара хана болх беча нахе луш зиина алагн е дацар хайра, цудухьа дукха бацар тхо долча балха уха нах а.

ХІанз тха фермера сурт довзаргдоацаш хувцаденнад. Керда хьоалхьча паргІатача, сийрдача помещенешка латт тха доахан.

Цу помещенешка боккъонца йола механизаци оттаяй. Доахан деттац, доакъар дехкац, кхо арадоахаш ца бола кулгашка бе ца безаш мукьадьенад тхо.

Дикка бола баьб тха боахаме доахан Іул тоадаре а. Къадешка а воча фух дола а доахан Іула юкъера дІа а доахаш дикача фух дола хьайбаш ІалашдаьдХІанз тха фермера дераш шьорча арара цІе доахан да. Цу фух дола доахан тха хьапашка пайда мо-габу.

Цу дерригена укх тІаккхьарча кхаь шера ферме йоаккхаш йола шура шоаза алсамъяьккхай, хІаьта дукх кхоаза гаргга дукхагІа доадаьд.

Соахкара Іа мичча тайпара хинналапе а тхоай хьайбой продуктивность укх шера лок ца хилийтарал совгІа дикка лекхъяй оаха.

Цудухьа яр шу дІадоладуш баьнчe юбилей сийна декхараш тІоацаш уж тхоашта кхоачашде кердІдаргдоагІа хоаш дар тхо. Уж оахь бархІ бутт чаккбалалаь толамца тІехкхоачашдаьд. Планех фермерча 210 Іаттаг хІарапегара цхьайтте біаь килограмм шура якха хІаьта оаха хІанзлехье цхьа біаь ах біаь килограмм дукхагІа а. ТІехкхоачашдаь колхозо онначаькалккенга шу[illegible] йоаххера шера план а.

Уж ферма юкъера декхараш де, ТІаькка цхьайолча тха дояркаш тІаьйца декхараш дикка лакхагІа дар. Укх шера хІара Іаттагара 1400 килограмм шура йоаккхаргьа аьнна айка денна дош укх деношка кхоачашдаь аьнна со. Ер шу чаккдалалехь кхы а 400—500 килограмм шура хургьа са группера хІара Іатто.

ХІанз тха колхозега доеккагара шура якхарга дийначе районе хьалхара моттиг я. Иштта, тхоай хьоккамаш лох ца долийташ ер шу чакхдаккха лаьрхІад тха ферме з'амигача коллектива. Царех цхьабоалчарех дувцаргда ах. Кхо шу хьалха біарг кплас ла[illegible]кхачул тІаьхьагІа ферме балха ера Ахмарнова Урьет. Балха тІаьккувш хиларца сиха карвэрзийр цо доярка говзал. ХІанз тха ферме из дикагІчарех лоархІаш а. Ший группера хІара Іаттагара 1450 килограмм якхха денаб тІаьйцад цо укх шера. Цу цифрага кхачар дукха къахьега дезаш цун. Ер бутт чаккбалалехь из лаьрхІача звенамга кхоачарьа Урьет.

Дика къахьегамхой хилара тарра шерра даькъа лоац къонача доярка общественни балха а. Цудухьа сий ду цун колхозхоше. Цер горсовета депутаталла харжай из.

Дика хьоккамаш доахаш я тха боккагІчарех йола доярка Ахмадова Маймант. ЦІаккха ший декхар кхоачам ца деш йисац из а.

Тха толамаш кинех тийша де ХІара декхадех балха кхогаш ю оаха. Цига белгалдоах тхоай толамаш, кхоачамбоацараш дІадахара цхьаькхаш лел.

ХІинз безам болаш балха боагІа тха ферме къонабараш. Балха хьелаш хувцаденналга да из. Лоха даьц тха къахьегамах хІанз тела алапи а. ЛарттІа болх беча доярка хІара бетта 110—120 сом эц.

ХІанз Іа гарга гІертад. Цун бокъонца йола тийчо еш ба ферме. ХІара денна дукхагІа хул ферме юте дІаоттаду доакъар, тоаеш латт помещенеш.

Д. ДАКАЕВА,
колхоза доярка.

«СЕРДАЛО»
3 гІа агІ. 11 октябрь 1969 шу.

Доазол дехьара

ДУХЬАЛ ЛАЬТТАЧА БIУХОШТА

ОТТАЯЬ МОНУМЕНТ

РИМ, 9 сентябрь. (ТАСС). Итальянски городе Кунео (Пьемонта область) хьайбйлдар Сопротивлени яхача болама бIухоштa вeIа монумент. Укхаза 10 эзар сaг: хьалха хиина партизанаш, антифашисташ, Волгоградера, Варшавера, Лидице ахача чехословацки моттигера, Крагуевец яхача югославски городера баьхна доазол дехьара хьaьший, Францера, Бельгера, Голландера баьхна хьалха хиина партизанаш, ГДР-ера а Англера а антифашисташ.

Сопротивлени яхача болама бIухой лоархIаш доагIар деллар депутатий палата председатель, Сопротивлени яхача болама юкъе дакъа лоацаш хиина Алексадро Пертини керте латтача итальянски [redacted].

Итальянски партизаний Къаман ассоциаце президента депутата — коммуниста Арриго Болдрине, ше торжественни церемоне къамаьл деш, аьлар: «Е монумент шоаш бахьан вай къовсам доаттабаьча демократен кортамукъалени идеалий символ я, антифашистски къовсаме дакъа лоацаш мел хиинарашен кердача тIехьений вицалашен вай вIашагIтохача лакхача идеалий символ я».

Безаме тIайиллар итальянски гражданаша шийна чуhь Европа халкъий кхел къоастаьча советски городера Волгоградера ена делегаци.

Монумент хьайяйллача города Кунео районе, къилбаседа центральни Итале кхыча моттигашка итальянски партизанашца цхьана гитлеровски оккупанташтеи Муссолини IаржакIа кочамаш юхараштеи духьал тIом беш хилар фашистски плене болчарен концентрационни лагерашкарен байдда хиина 5 эзар гергга советски гражданаш. МоастагIашца лоаттабаьча къизача тIем тIа велар 425 советски бIухо, хьы гIоттаргболаш итальянски лаьтта а ахкийсар. Царна юкъе хиннав Советски Союза Турпали Итале къаман турпалa вола Полетаев Федор.

НЕОНАЦИСТАШ ПОЛИЦЕ ЛОРАБЕШ БА

БОНН, 9 сентябрь. ТАСС корр. Ю. Борисова хьахойт: Самардийнахь сарахьа го баь тIуорзаь кролость саина яр Бонна эгара а йоакхагIйола «Бетховен холле» яха зрительни зал. Цунна юкъа го баь лаьра оошетриэсски кIорнхалаш доажача аьшка саьотехь карт яр. Гона юкъе оттаваьар 500 гаргга полицейски. Кертера оратор НДП фюрер фон Таллен а волаш, хоршимашта хьалха ахтIея гулбенна неонацистски къаман - демократически парте чах лорабе леъхIаш даь черезвычайни гIулакхаш дар ўж. Малхбузен Германе лаьттай чувча гIулакхий министрошa чуча деношке полицена тIадиллаь неонацисташа духьале йоаццаш шбай хоожамашта хьалхара митингаш елга Iалашдаь.

Цхьабакъда НДП Бонне гулъяла диза хехар. Фон Таллена пунна гергалаттарашк сцене гучабаьча гулбеннарашна чIоагIа шокарч тедаь. НДП кейте латтар трибуне вахьча, зале Iадахмате чIоагIа гIар айяйр. Къорверзаваш ерта шок, Iобетта кохаш, «ДIадовла Боннера, нацисташ!» яхаш цхьатоаа хьакха чIоагIа бIарчагIа сахьата дIавьадела Фон Таддела хоожамашта хьалхара ший къамаьл мел дешача хана. Таддела мел дийцар, шведски журналиста образно маллара, «цунна цийкха мала ца хоаш къайлегIа дисаь». хIана аьлча цо дийца къамаьлах хIама ца эшаш цхьаккха дош хьахаьэ йиш йолаш дацаь. Юкъара а фон Таллен ше дешаш ду къамаьл а дита, чIоагIа дуваа дезача эттар.

Цу хана зале къаьда тIаIазар деш яр полици Малхбузен Германе неонацистски кхераж дахкбалара духьал шоаш хилар дIахайта баьхкараштa. Полицейски Таддела керда аравбаьнача штурмовикашка хьуаэаш бар.

ФРГ-ера ТIЕМА МАНЕВРАШ

БОНН, 9 сентябрь. (ТАСС). Гессени Лохера Саксони (ФРГ) яхача лаьттай йоккхийча районашa хIанз дегаболийт беш латта тIом, Навкьашка лелаш а автомашиний, танкой, бронетранспортерий колоннаш, тIа а увааш позицеш хьалтухь артиллерийски гIоашлоаш доакъоша, совцаш дац вертолеташ самолеташ сигаде доле гIаташ.

Тахан дIайолаенний «Говраца боакхе бокхе гIа» аьнна кодировани цIи яьккха йола бундесвера эгаре а йоакхагIйола гуьрийнаха маневраш. Уж ю Ильцеха, Брауншвейга, Геттингена, Фульде районашка Бундесвера соединенешца цхьана цу маневрашта юкъе дакъа лоацаш да американски эскара доакъош НАТО кхыча мехкий доакъоши.

Малхбузен Германе лаьттачa а эскара командующи вола шнайделa Шнеца белгалдаьккха маналлера. маневраш ю «маневрех бeча тIема тактика. хIаьта иштта тIема—фецарча низашца, союзний эскарашца, «территориальни оборона» доакъошца цхьана беча тIема тактика Iомаш дегаьда.

12 сентябрь тIаккхачале ярмарзгаIа дIайолаенна маневраш бундесвера инаралаша ше йола тIема политически демонстраци я. Цунна тоалла ду цаь программа а иштта уж юкъавчал доаццаш социалистически пачхаьлкхаший доазонашта юххерча районе ше хилара а.

«Говраца боакхе бокхе гIа» яхача маневрий Пентагона лоархIам беш хилара тешал ду цаьна юкъе дакъа лоацаш США-ра хьалаладаь лаьоххIа доал эскара доакъош хилара, хIаьта маневраш ера тIа США эскара штаба начальник Уэстморленд хилара а.

ЛЕЙПЦИГСКИ ЯРМАРКА ДIАКЪОВЛАР

БЕРЛИН, 9 сентябрь. (ТАСС). Самардийнахь дIакъайлар Лейпцигски ярмарка. Дунен ерригача континентий 55 мехкарча 6,5 эзар предприятей организацей вiкалаша дакъалоацаш хиннача торговли говза лелавра гIулакхаша вIашагIкхетара, дискуссей, симпозиумий йола ярка яр из. 250 эзар соагIа саг хиннав ярмарка выставкашка павильонашка хьожаш.

Лейпцигски ярмарка хьахьекхар балача нахa дукха эша товараш хьа дара даьхьe социалистически мехкаша дакъа дика толамаш, социалистически мехкий доттагIлени вIаши леладеча гIулакххийн низ а чIоагIал а, хIаьта иштта кхыча пачхаьлкхений царца торговли лелае бола безам а. Из иштта хилара тешал ду социалистически пачхаьлкхений вiкалаша США, ФРГ, Швеце, Бельге, Англе, Норвеге, Францe, Японе, Канада, Австрале, Турце, Австре, хIаьта иштта Малхбузен Берлина а кхычар а йоккхийча фирмаша лоладаьча миллионаш долча гIулакхаша.

ЧIоагIа беш хиннача коммерчески балхо хьахьекхар социалистически мехкий арахьарча торговле гIулакхаш.

«Дунен халкъашта юкъера торговли технически прогресси бахьан — ГДР 20 шу» яхача девизах я лейпцигски ярмарка бокхча лоархIам болаш хилар юбилара немций лаьтта эгара хьалха хьанинача социалистически пачхаьлкхена.

Укх шера хиина ярмарка белгалйоккхаш доле хIама дар социалистически мехкашца а капиталистически мехкашца а экономически бувзамаш оттадиреш чIоагIдараш эша дика торовaш Азе, Африке, Латински Америка 14 дегIайоагIачен къамий вълначен пачхаьлкхена Лейпциге луш хилар.

ЧССР ПРАВИТЕЛЬСТВА РЕШЕНИ

ПРАГА, 9 сентябрь. (ТАСС). Чехословацки Социалистически Республика правительства могIийр Ливийски Iарбий Республика Революционни совет.

ЧТК агентства хьахойт, чехословацки правительства цунах яь решени Ливийски Iарбий Республика вiкалашка дIахайта аьнна, Триполерча чехословацки посола указани енний, ахаш, хIаьта чехословацки правительство тешаш я Чехословакешен Ливинеи юкъера гIулаккхаш тIехьа тIайоагIача хана шикка а мехка пайдане хургволаш доттагIлени дувцар вIаши кхетадарен уйлаша дегIадоагIарг а хIоаргIауре а хилара.

Ливера хьал

ТРИПОЛИ, 9 сентябрь. (ТАСС). Ливера вахар дертIа доалаш латт. Кхачи магазинаш болх беш я, фермераша шоай хьайбашта ялати доакъари йиду, дертIа болх беш я хин снабжени, телефон, зарба ду учреждениш. Шоай болх юхадIаболабаьб мехкдаьтта компанешa.

Мехка етта хьал доашхаш, Ливийски информационни агентства корреспондента белгалдоахаш шоашта долча гIулакха халкъа хьакъ дуаш хиннараш, Iарбий дунен тIарча мехкаш мукъадахара боламах къоастабаь мохк лоаттабарам. сентябрьски событеш кIалбитар. Ерригача республика дукха нах юкъе бола демонстрацеш ю я революци хьаллоаша, яхаш белгалдоахх из. ВIашарxIара дарда тIа дохригача мехкашца гIулакхаш лелаш, безам болаш ше хилар дIахайкъаду ливийски халкъо, ший чурча гIулакхашта кхыча мехкара юкъе эха гIертача моллагIчоа а хIама тоха йийча а да.

БРАЗИЛЕРА АМЕРИКАНСКИ ПОСОЛ ХЬАХЕЦАР

НЬЮ-ЙОРК, 9 сентябрь. (ТАСС). Вехьа хиина Бразилера американски посол Берк Элбоик самаодийнахь сарахьа 7 сахьат гаргга ха йолаш мукъавалийтав. посол дIалвиг баьча бботах мукъавалийта веза политически гIуллакхашта лаьца 15 саг Мексике махкаьченге а, яхаш хоай бу АП агентства, Рио-де-Жанейрора дахаа эигараша хьаха хецаш 78 сахьат даьккхийтад посолага, ше дергад аьнaр даь а дaьнна, бразильски Iаьдало политически лийцача цхьа группа мукъаликхал[redacted]

Юхеккхаьнача бразильски правительствано баркал аьлаб посола ше мукъаваоликхаш гIулакх дарах.

Бразилерча США посольстве хьакхайкхадаь Элбоика хьажий тIа ьтта ойгIораьа йоккха йоакхаш чов я, из цхьан машина тIара воккх машина тIа хоашеча хана теппча мукъ тохарах хиина.

Чаккхьаьний велосипедиста спортсмен йола «Урожай» общества лично - командни яхьаш. Яхьашка дакъа лоацаш бар Российски Федерацe 23 командна спортсменаш. Тайп-тайпарча номерашка чемпиона титул яьккхарь а, хIаьта командни хьалхара моттиг яьккхарь а яьржаяр яхьаш.

75 километр йолча дистанце хьалхара моттиг яьккхар Краснодаровча спортсменаша. Цар хе I сахьата 44 минута 10,9 секунде моттиг яьккхар Удмуртски АССР командa. 50 километр болх никъ I сахьатах 10 минутах, 08,5 секундий бар цар. ХIаьта хьалхаьха командашта юкъе кеталаь Алтайски края командашмайнар. 25 километр никъ 37 минута 29 секундех бар цар.

Геттара сакъердаме чаккхьаьлий групповой гонкаш. Хьалхара старт хийар кхалнаха. 25 километр болча никъа хьалхарча дакъе дукха хIама ца эшийн кхьетаршa болгIар спортсменаш. Баккъдa тIоа километр юкъе йисача хана хьалхеяьяр шко спортсменка. Хьалхара моттиг яьккхар Алтайски краерча Л. Спиридоновас (42 минутех 37 секундех), шоллагIа моттиг М. Михайловас кхоалагIа Н. Васюковас.

Кагирхошта юкъе 50 километр хулча дистанце хиинеча кхьашка тIехььарча минутaшка Алтаерча А. Колченкогара хьалхара моттиг яьккхар Горьковчанка Е. Моисеева. КхоалагIа моттиг е Горькерча В. Сорокина яьккхар.

Командни яхьашка хьалхара моттиг яьккхар Алтайски края спортсменаша, шоллагIа — Удмуртски АССР, кхоалагIа — Саратовски спортсменаша. Ноябрь ГIалгIай велосипедисташа кхоалагIа моттиг яьккхар.

Сурта тIа: 75 километр йолча дистанце доакъашхой — тIехьарча финиша уpахен тIа.

О. Смирнова сурт.

РЕЙД ЙОАГГIАШ ЙОЛА ТЕРКО ЯЦ

Укх деношка тха газета рейдона бригада хилар МалгIабика районе школашта хьатIаеш латта классаш дешара шу дIададалаьуш кийчъаь дьнайий хьожаш. Гучадаьннар ер да:

СоагIанчарча юкъерча школе укх шера дешаш хургда 1169 бер, царех 33 класс хьй. Школе классии цIа 10 мара дац. Кхьсменах деша дезаргда берий. 1967 шера сепадаьдар йиокльни капитальни здани хьахъаь алалца йолча хана берашка деша йиш хургйолаш классии шиц цIан пионерски цIан хьатIададда, аьнна. Уж хьатIаде доладир 1967 шера июнь бетта г. МалгIабика ремонтии гIишлоши ега управлене болхлоша, (начальник Х.-М. Лаурбеков). Ремонтни гIишлоши ега управлени халкъа образовани городской отделон отталаьча договорах уж хьалдаьдаге дезаш дар 1967 шера 1 сентябрь тIаккхочаш. ХIаьта ку шера Грозпромстрой № 2 ремонтии гIишлоши ега управлени болхлоши хьалъе йоалаь юкъерча школа керда здани 1968 шера 1 сентябрь тIаккхочаш дь йистедьина хила езаш яр.

Миштта латт уж гIишлош хьаьхьра гIулакх? Царех цхьаккха а яь йистедьинац. ХьатIаеш хиина классаш хьаьхьа йолайир 1967 шеррель а, хIанз уж йиттIа а йиттIа латт. Керда здани хьахьальнай, бакъда хий ца хилар бахьан холаш эксплуатацe дIа ца луш а ца.

Кхы дикагIа дацар Долакоарча юкъерча школа (Поселкови) гIулакхаш а. Укх шера цига дешаш хургдa 905 саг, вIашагIъеда 33 класс я. ХIаьта классии цIенош 13 мара дац. Царех шеъне чу деша геттара хала да. 15 квадратни метрал доккхагIа дац цхьанкха ч. Юкъе гIоала чакхвала моттиг йолаш вIашка а бутаьль латт партеш. Хьехархо истола хьатIа хайна вIагIача хана дешархо досска тIа вaха йиш йолаш вIаши юхе да досски истола.

Цудухьа СоагIанча саина 1967 шера классии цIеноп хьатIаде доладьдар укхаза а МалгIабика ремонтии гIишлоши ега управлене. Цу шера 1 сентябрь тIаккхоачач дь йистедаха а оттальдар. Цига пенаш хьалдетIа даьдаланзел да уж цIеной. ХIаьта даьнар ве а даьд. НаIараш кулг чугIортолаш хийра я, корашта кIалтела еракхаш гоама я, электропроводаш цIи ца аллийтара правилаша махкара яц.

СоагIанчен Долакоарш лаьттачул а вoагIа да ЗIамигача Ачалкхерча бархI шерарча школера гIулакхаш. Къаьста классии кхо цIа тоале дезаш 7 цIа керда хьатIаде дезаш дар укхаза. Из болх бьр а МалгIабика ремонтии гIишлоши ега управлени яр. Тхо хьожаш хиинача дийнахь 90 процент мара чаккхдьина дацар уж балхаш.

Уж оттара бехктохкаре хIана яц, аьнна йола гIишлош дь хIанз яхаш МалгIабикан Грозпромстрой ремонтни гIишлоши ега управленеша?

Пенаш хьал а хаь, мича бахаб ца хоаш цIаьхха байна кIобаьлар гIишлошъерашь. ТIера къайла ца хилар бахьан долаш пенаш дегIа, мило, малхе дехадаьл.

Школашка хьатIаеш доле классии цIеноп ханнахье даь хIана дахадаш аьнна шийта хьаьттача МалгIабикерча ремонтни гIишлошеча управлене начальника Лаурбекова доаццa аьлар: «Республика ремстройтреста тха управлени материалашца IалашЪяра кIезига йоакхо из». Тхона хетачох иштта тесса дезаче йиш яц берашка дешийтара хилама зеседоаца хьалаш вIашгIехьадоахийта. Кхы тIехьа ца тесаш хьалъаь яха ела хьатIа ем йола классаш.

«Сердало» газета районни бригада: Я. Узиев, КПСС МалгIабика горкома инструктор, И. Цечов, № 14 йолча бархI шера школа директор, М. Хаматханов, тха спецкорр.

БОЛГАРСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Черва городерча «Бьдашност» яхача металлически завода территори, ТIайотташ даттаскорта дьхаIа бола севеник. БТА—ТАСС сурт.

МЕХКА ЧЕМПИОНАТ

4 сентябре «А» класса шоллагIча группа (I-гIа подгрупна) командашта юкъе футболагIа мехка хьалхара моттиг яккхара лоьзара тхьаь ятлагIа тур хилар. Подгруппа лидерош — Орджоникидзе спартаковцаш — 2:0 результат а йолаш эшайир нальчикски «Автомобилист». Иштта счет йолаш котъьлар ленинградски «Динамо» тульски «Металлург», Таганроге лаьза «Ростсельмаш» — моттигерча торпедовцел.

Счет 2:1 а йолаш белгородски «Спартаковцел» котъьлар краснодарски «Кубань». Иштта результат а йолаш липецки «Металлург» эшайир Пятигорски «Машук».

Йиший котвамиен цхьаккха волаш чаккхъьлар йиъ матч. Калинински «Волга» — Калининградски «Балтика», Брянски «Динамо» ярославски «Шинник» — 1:1, ставропольски «Динамо» — воронежски «Труд», калужски «Локомотив» Ивановски «Текстильщик» 0:0.

ФУТБОЛЬНИ ТАБЛИЦА
«А» класса II-гIа группа, I-гIа подгруппа 9-ча сентябре кхачалца лоаца хьал

	Л.	К.	Н.	Ш.	Б.	О.
1. «Спартак» О.	28	15	11	2	47—18	41
2. Динамо Л.	28	15	7	6	39—18	[illegible]
3. Кубань	28	15	11	[illegible]	34—18	[illegible]
4. Динамо Вр.	28	11	10	[illegible]	35—[illegible]	[illegible]
5. Текстильщик	28	10	11	7	33—14	31
6. Металлург Тл.	28	7	17	4	34—19	31
7. Металлург Лп.	28	9	12	7	28—21	30
8. Шинник	28	10	10	8	30—25	30
9. Динамо Мх.	28	[illegible]	10	[illegible]	26—21	[illegible]
10. Волга Кл.	28	8	11	10	27—30	27
11. Локомотив Кг.	28	8	8	11	22—29	[illegible]
12. Терек	28	[illegible]	[illegible]	10	23—33	[illegible]
13. Динамо Ст.	29	6	14	9	25—24	26
14. Ростсельмаш	28	11	4	13	27—[illegible]	26
15. Торпедо Тг.	28	7	10	12	25—33	24
16. Балтика	28	[illegible]	14	9	18—33	[illegible]
17. Автомобилист	28	10	3	15	25—34	23
18. Спартак Бл.	28	8	7	13	[illegible]	[illegible]
19. Труд	28	4	14	10	20—28	22
20. Машук	28	7	8	14	23—36	22

ДАШХАР: Л. — лийзад, К. — котъбаьннад, Н. — ничья ьй, Ш. — эшад, Б. — бургаш О. — очко. Ор. — Орджоникидзе, Л. Ленинград, Вр. — Воронеж, Тл. — Тула, Лп. — Липецк, Кг. — Калинин, Ст. — Ставрополь, Тг. — Таганрог, Бл. — Белгород.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалаш Грозне хушлуш моркхаш а йолаш, йоачан а йолаш, малхбоалехьара гIаьххьача боараме, цкъа чIоагIа мух а хьекхаш ха хила тарлу. Фегара температура республике гIолла 18—23, Грозне 21—23 градус йIовхал йолаш хургья. ДIахорча шин дени шин буси юкъ юкъе екхан а отташ къаьла ха хургья, лоадама йоачан а йоацаш, цхьацайолча моттигашка доаx а доаллаш, малхбоалехьара лаьгIа, гIаьххьача боарама кхоачаш мух а хьекхаш. Фегара температура буйсанка 7—12, деношка 18—23 градус йIовхал йолаш хила тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТ ДЕШАРАШ!

ДIАДОЛАДЕННАД 1970 ШЕРА „СЕРДАЛО" ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждeнешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча «Союзпечать» общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАРА МАХ:

1 шера — 3 сом 12 кепиг;

6 бетта — 1 сом 56 кепиг;

3 бетта — 78 кепиг;

Дин ма лелаш! 1970 шера «Сердало» газета [illegible]

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
11 сентябрь

6.30 — «Юрта Iуйре» (гIалгIай меттала). 6.05 — Аьараш. 6.30 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30—Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Аьараш. 8.45 — «Заслуженни саги (нохчий меттала). 9.07 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.06 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 —Юрта болхлома къахьегамхошта дола концерт. 16.45 —Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 —Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Аьараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачий программа. 19.00 — Бераштa. Фильм. 18.30 — Назрань дегIайоагIар а кхоачимех толлуш а йоагIа (гIалгIай меттала, эрсий меттала доахк). 18.50 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала) 19.10 — Ленина парте мугIарера вар. Быков. 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Плантацешка балхаш сихдечнад. 19.50 — Шовна, береш. 20.10— Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 20.25 — Кинохроника (гIалгIай меттала доахк). 20.45 —«Утренние колокола» яха художественни фильм. 21.55 — Передачий программа. 22.00 — «Знание» яха Iилман - популярни кинопрограмма. «Котлас».

РАДИО
12 сентябрь.

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Аьараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Илли доах Магомаев Муслима. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — Радио инструментальни ансамбла концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Сайранаре концерт. 17.30 — «Вай индустриальни нохк» (эрсий меттала). 17.45 — «Социалистически доттагIал чIоагIдар лоархIамера фактор я» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Аьараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Iалам вай доттагIа да» (эрсий меттала). 20.00— «Боахлой вахар» яха радиогазета. (гIалгIай меттала). 20.30 — Ленина партена тешаме ва (эрсий меттала). 20.45 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачий программа. 18.00 — Бераштa. Фильм. 18.20 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала. 18.45 — Хоамаш. 18.50 — Дика дар хьекхий къегI дино? 19.05 — Киножурнал. 19.15 — Ленина цIерагIча завода мехкдаьтта чаккхдоахараш болча. 19.35 — Тахан болхло — кхоане салте. Кагирхошта йола передача. . 19.45 — Шовна, береш 20.00 — «Зеленни огонек» яха художественни фильм. 21.15 — «Кхойтта гIанда» миниатюрай телевизионни театр. 22.15 — Передачий программа. 22.20 — Фильм-концерт.

КУЛЬТУЧРЕЖДЕНЕЙ БАЛХА ЧУЛОАЦАМ

Дукха культучрежденеш я тха районе; ткъо библиотека, цхьайтта клуб, ялх культура ЦIа, берий музыкальни школа, кхыдараш. Цар шоай болх лакха лоаттабеш хилара тешал ду тха кхаь библиотекана «ТIех дика болх барах» долa дипломаш денна хилара. ХIаьта «ТIех дика бола барах» дола диплом деннад Дубовской станицерча Культура ЦIенна. ХIана а шоай болх дика беш, В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача денна толамашка викъабахара белгалъяь ерриго мероприятеш тIехдика кхоачашъеш хьабоагIа цу учреждeней болхлой. Иштта, дукха ха йоацаш районе хилар хьажар. Цига дикагIа я аьнна белгалъяь Дубовской культура Цен драмколлектив, хIаьта ялх чтеци республикански хьажара дакъа лаца хьожабаьб.

Цул тIехьагIа районе хилар района хоровой, халхара, музыкальни самодеятельни коллективай хьажар. Районии оргкомитето республикански хьажаре дакъа лаца белгалъяьй шагIча коллективай кхойтта номер. Цул соагIа шийтта коллективашен къаьста - къаьстача исполнитедаш почетни грамоташ елар.

Ала доагIа хьажаре дакъа лоацаш хиинача ерригача коллективай программаш идейни чулоацам кIоарга болаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаь номераш кхоачам болаш вжъейоалаьн хиннача.

КхоалагIча августе хилар ше агитбригада хьажар. ЧIоагIа сакъердаме, чулоацам кIоарга болаш яр Шелковской Культура Цен программа. Кхоачамбоацаех, бюрократех яьха бойтaш, хоза халхараш, къахьегама котаммех йола сюжаш — из дерриге а вIаши дувзадейна дар программe. Символически яр тIеххьара номер: шерашча байракха хьалхашка хьалъэттача хоровой коллектив «Коммунизмага бода тха никъ» яха илли даьккхад.

Спена тIа я Дубовской культура Цен агитбригада. Ерригa программа творчески кердадаь даха гIерташ оттаяь я. Оргкомитета решенех республикански художественни самодеятельноста хьажаре дакъа даца могаьй из программа.

Района культучрежденей художественни коллективаша дукха а вaха чIоагIа лег чу бужаш а болх баьб укх шера. Иштта, района клубайн культура Ценой коллективаша ши бIаь гаргга тематически сайренаш диспуташ яьй устни журналаш арахийцад. Кертерча дакъе укх темех чаккхъьяхай уж мероприятеш: «Партии Ленини — шела баь «вежарий», «Ильича дукха дийза ялеш», «Ленин массаза а вайца». Цул соагIа йиъ бIаь соагIа лекци доклади йийшай района къахьегамхошта. Царга ладийгIад 38 эзар саго. ХIаьта дукхагIа йола лекцеш докладаш Ленина хетаь хиннай.

Района художественни самодеятельноста коллективаша беча балха юкъе къаьстта лоархIаме моттиг лоац концерташен спектаклашен. ХIанзалца уттаньча постановкашка 50 эзар саг хьежав. Духхьала хьайбаш леладераштен кхаш леладераштен хетаь хиннай 97 постановка, концерт. Цул соагIа кхо бIаь соагIа кагирхой сайренаш чаккхъьяхай. Из болх беча белгалъьннай Ново-Щедрински культура Цен коллектив. Цу коллективо сайренаш чаккхъьяьй «ЛархIа а ларxIа, дIахо дегIа а кхуьла къахьегама толлашеш», «Сийлахь бокхача даймехка тIемахо кагирхошта юкъеъяхача, кхыча, наьха теркам тIаззаш йолча, темаех.

Бакъда художественни самодеятельноста культучрежденей коллективай болх пох боалаш бац. Дукха да яхь а де дезараш. Иштта района къахьегамхошта хьалхашка тайп-тайпарча темаех лаьца ши эзар гаргга беседа яьй, йиъ бIаь гаргга стендаш плакаташ арахийцад, дукха лозунгаш кхалаь, ала бIаь соагIа молнеш арахийцай. а кх. дI.

Бокхача лоархIаме а, цига тьежжа терко е езаш а, ба библиотекай болх а. Укх шера района библиотекай фонде 182 эзар книжка да. ХIаьта наха царех мел пайда эц ховргда дешараш мел дукха ба хайча. Уж ши бIаь эзар гаргга да. Духхьала Ленина трудаш, хIаьта Ленинах ала литературен ийс эзар гаргга болча дешарохоша дийшад. Бокхача лоархIаме я тха районе дешархой конференцеш а, Иштта Шелковской районии библиотеке «Маньковске произведенешка Ленина образ», «Ленина образ А. Мальцагова «Беклам яьяхача повесте», яхача темех конференцеш хиннай. ХIаьта ерригача района библиотекашка 29 цу тайпара конференци хиннай. Района библиотекашка иштта чаккхъьянкхай 38 литературни сайре. Уж хиннай «Пушкин — вай сийлахьа воккха поэт «Крылов — баснописец», «Н. К. Крупская В. И. Ленина доттагIа, соратник» яхача, кхыча темашта хетаь.

Геттара дика болх бу Шелковской районии библиотека (заведующая Е. А. Рогожина), Каргалински, Червленски, Дубовски, станицешкарча библиотекаша.

Района культучрежденей ерригa коллективаш хIана хийчо еш ба Iана замалахьа иштта дика болх бе йиш хулийтаргболa хьалаш вIаштIехьдахара. Из кийчо яь эргья ноябрьски цIей тIаккхочаш.

М. ДЮКА,
Шелковской районa культура [redacted]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж) Телефонаш редактора—3-44-88; редактора зам.—3-30-11; бехктохкача секретара—3-34-38; партийни вахарен, культурни, промышленноста отделий—3-42-30; юрта бовзамен письмоий отделий—3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект. 7-84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-88; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-38, отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.

СФ05190. Заказ № [illegible]